

Speciale - Aalborg Universitet
Sofie Schmidt – Studienr.: 20170768
Vejleder: Kjeld Høgsbro
Antal anslag: 150.171

03-06-2019

Børn af alkoholikere

Et narrativt studie

Af Sofie Schmidt – Studienr.: 20170768
KANDIDATUDDANNELSEN I SOCIALT ARBEJDE 2019

Abstract

The topic of this project is children of parents with alcohol problems. The purpose of the study is to examine and understand how children are affected by their parents' abuse of alcohol. Furthermore, the study examines the organization TUBA which is an organization for children of parents with alcohol problems. The organization is examined to understand what role the organization plays for the children.

The project employs a qualitative narrative approach with a focus on the children's childhood experiences. The study uses a biographical book and two interviews as the empirical basis. Phenomenology is used as scientific theoretical basis with a focus on sensemaking and the cognition of phenomenon.

The main results of the project are that the children are exposed to neglect due to the alcohol problem in the family. They are affected by the neglect and their parent's alcohol problems. There are signs of anxiety, depression and they have problems with their self-worth and self-esteem. Furthermore, their identities are influenced because they feel different and 'strange' compared to other children. Narrative identity theory and Goffman's Impression Management are used in the analyzation of the children's identities.

The analyzation of TUBA shows that TUBA constructs itself as the helper of children of parents with alcohol problems, but the discussion of the project concludes that turning points in the relationship between child and parent are important for the child to embrace the help.

Speciale - Aalborg Universitet
Sofie Schmidt – Studienr.: 20170768
Vejleder: Kjeld Høgsbro
Antal anslag: 150.171



AALBORG UNIVERSITET
STUDENTERRAPPORT

Institut for Sociologi og Socialt
Arbejde
Fibigerstræde 13 / Kroghstræde 7
9220 Aalborg Øst Danmark
Tlf. +45 99 40 81 00

EAN 5798000420649

Titel: [Børn af alkoholikere – Et narrativt studie]
Semester: [10. semester / 4. modul]
Semester tema: [Speciale]
Projektperiode: [01.02.2019 – 03.01.2019]
ECTS: [30 etcs.]
Vejleder: [Kjeld Høgsbro]

Sofie Schmidt

Indholdsfortegnelse

Abstract	1
Del I: Indledning, metode & teori.....	5
Kapitel 1: Indledning.....	5
1.1 Problemformulering	7
1.2 Specialets opbygning	8
1.3 Begrebsdefinitioner.....	8
1.4 Organisation – TUBA	8
Kapitel 2: Empiri og metode.....	9
2.1 Empiri og præsentation af informanter	9
2.2 Narrativ metode.....	11
2.3 Videnskabsteoretiske overvejelser.....	13
2.4 Analysestrategi.....	15
2.5 Metodiske overvejelser	16
Kapitel 3: Teori.....	18
3.1 Identitetsforståelse i den narrative tilgang	19
3.2 Erving Goffman	20
3.3 Omsorgssvigt - Kari Killén	21
Del II: Narrative analyser.....	25
Kapitel 4: Analyse af Lotus Turélls fortælling	25
4.1 Introduktion til fortællingen	26
4.2 Tegn på omsorgssvigt.....	30
4.3 Tilknytning.....	37
4.4 Lotus' identitetsdannelse i barndommen.....	40
4.5 Delkonklusion	44
Kapitel 5: Analyse af Mettes fortælling.....	44
5.1 Introduktion til fortællingen	45
5.2 Tegn på omsorgssvigt.....	48
5.3 Tilknytning.....	53
5.4 Mettes identitetsdannelse i barndommen	54
5.5 Delkonklusion	59
Kapitel 6: Ligheder i de to fortællinger	60
6.1 Misbrugende forældre	60

6.2 Omsorgssvigt.....	60
6.3 Påvirkning af identitetsdannelse.....	61
6.4 Delkonklusion	62
Del III: Analyse af TUBA.....	63
Kapitel 7: Analyse af TUBA.....	63
7.1 TUBAs fortælling om børn af alkoholikere	63
7.2 Socialt arbejde.....	69
7.3 Delkonklusion	76
Del IV: Diskussion & konklusion.....	78
Kapitel 8: Diskussion.....	78
Kapitel 9: Konklusion	80
Kapitel 10: Begrænsninger i specialet.....	81
Litteraturliste.....	82

Del I: Indledning, metode & teori

Kapitel 1: Indledning

I Danmark er forbruget af alkohol en naturlig del af den danske kultur. Alkohol bliver anvendt i mange sociale sammenhænge og forbindes med glæde, fest og fornøjelse. Til kulturelle højtider som jul og påske, er alkohol ofte en del af traditionerne, hvor snaps, øl og vin bliver skænket med glæde. Denne kultur gør dog også, at de få, som takker nej til alkohol, risikerer at blive stemplet som kedelige og derfor blive afvist i den sociale sammenhæng (Dahlgaard 2012).

En undersøgelse af Sundhedsstyrelsen (2018) viser, at danskernes alkoholforbrug i 2017 generelt set er højt. 17,6 % af den voksne danske befolkning overskrider Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse på 14 genstande om ugen for mænd og 7 genstande om ugen for kvinder. 6,9 % overskrider højrisikogrænsen på 21 genstande om ugen for mænd og 14 genstande om ugen for kvinder. Desuden viser Sundhedsstyrelsens rapport at hele 26,7 % af den voksne befolkning hver måned drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed (Sundhedsstyrelsen 2018). Antallet af danskere med et skadeligt alkoholforbrug blev senest estimeret i 2008 til cirka 585.000, mens cirka 140.000 danskere havde en alkoholafhængighed (Sundhedsstyrelsen 2015, s. 29).

Konsekvenserne ved alkoholoverforbrug, er mange. Dette kan blandt andet være sundhedsmæssige, sociale og familiære konsekvenser. Sundhedsmæssigt, anses alkohol som værende en af de faktorer, der har størst indflydelse på folkesundheden i Danmark (Sundhedsstyrelsen 2015, s. 3). Sociale konsekvenser ved overforbrug af alkohol kan ses i den forhøjede risiko for at komme på overførselsindkomst, have ekstra sygedage samt at børn anbringes uden for hjemmet (Sundhedsstyrelsen 2015, s.48). Et alkoholoverforbrug kan også give familiære problematikker, hvor ægtefæller og børn mærker konsekvensen. Rapporten fra Sundhedsstyrelsen estimerer, på baggrund af deres befolkningsundersøgelse fra 2008, at 122.000 børn vokser op i en familie med alkoholproblemer (Sundhedsstyrelsen 2015, s.50).

Tidligere forskning havde fokus på alkoholisme som et individuelt problem for misbruger, men omkring slutningen af 90'erne begyndte forskningen på området at interessere sig for, hvordan misbruget også påvirker misbrugerens familie – der tages et mere relationelt perspektiv på problematikken (Christensen 1998, s. 280). I den relationelle tilgang til misbrugsproblematikken sættes der fokus på relationen mellem misbruger og de pårørende samt hvordan familiemedlemmer påvirker hinanden indbyrdes. Forskningen påpegede, at misbruger påvirker sine familiemedlemmer i en sådan grad at børn og ægtefælle har forhøjet risiko for at udvikle psykosociale forstyrrelser på grund af den forstyrrelse alkoholen skaber i familiens interaktionsmønstre (Christensen 1998, s. 281).

Et nyere studie af Statens Institut for Folkesundhed (SDU) fra 2016, viser tilsvarende, at unge, der har forældre med alkoholproblemer, har flere psykiske problemer end unge, hvis forældre ikke har alkoholproblemer. De psykiske problemer er fx lavt selvværd, ensomhed, depression og nervøsitet (Pisinger & Bloomfield et al. 2016).

På baggrund af sundhedsstyrelsens estimering om, at 122.000 børn vokser op i familier med stof- eller alkoholmisbrug (Sundhedsstyrelsen 2015, s.50) samt forskningens påvisning af målgruppens øgede risiko for udvikling af psykiske problemer (Pisinger & Bloomfield et al. 2016), blev der i 2015, som et led i satspuljeaftalen, afsat en pulje til behandling af målgruppen. Puljen har til formål at styrke behandlingen af målgruppen ved at sikre relevante og virksomme behandlingstilbud. Behandlingen skal være med til at styrke barnets håndtering af de udfordringer der kan være som følge af deres opvækst. Behandlingen skal forbedre trivslen hos det enkelte barn samt understøtte en positiv udvikling hos barnet. Derudover skal puljen understøtte, at flere børn og unge får gratis behandlingstilbud samt at behandlingstilbuddene er velbeskrevne og vidensbaseret (Rambøll 2016).

Rambølls kortlægning af behandlingstilbud for børn og unge fra familier med stof- eller alkoholmisbrug, identificerer 55 tilbud til målgruppen, og hovedparten (42 %) af

tilbuddene er organiseret under den kommunale rusmiddelbehandling (Rambøll 2016). Der identificeres seks typer af indsatser på området: Gruppesamtaler, familiesamtaler, individuelle samtaler, rådgivende samtaler og sociale aktiviteter, hvoraf gruppesamtaler og familiesamtaler er mest anvendt (Rambøll 2016).

Dette speciale tager fokus på, hvordan børn oplever at vokse op i en familie med et alkoholmisbrug samt hvordan de påvirkes af det. Derudover inddrages organisationen TUBA som et eksempel på, hvordan børnene kan støttes gennem et behandlingstilbud i det sociale arbejde.

Med baggrund i ovenstående, vil dette speciale tage udgangspunkt i følgende problemformulering:

1.1 Problemformulering

Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker? Hvilke indsatser findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?

Til besvarelse af problemformuleringen anvendes narrativ metode som metodisk og analytisk redskab til at opnå indsigt i, hvordan børn oplever at vokse op med en alkoholisk forælder. Den biografiske narrative metode beskæftiger sig med subjekters fortællinger og fortolkninger af eget liv (Christensen & Bo et al 2016).

Det empiriske grundlag i dette speciale består af Lotus Turélls bog *Hemmeligheder for Pige* (2017), som er et retrospektivt blik tilbage til hendes oplevelser i en barndom med en alkoholiseret far. Derudover anvendes et interview af et voksent barn af en alkoholiker, hvor fokus er på oplevelser i barndommen og følgerne heraf. Derudover er regionsleder, Henrik Prien, fra TUBA interviewet med henblik på at skabe indblik i TUBA som organisation samt undersøge deres funktion for børnene.

1.2 Specialets opbygning

Specialet er opbygget i fire dele:

- I. Del 1 består af *Kapitel 1: Indledning*, *Kapitel 2: Empiri & metode* og *Kapitel 3: Teori*.
- II. Del 2 indeholder de narrative analyser: *Kapitel 4: Analyse af Lotus Turélls fortælling*, *Kapitel 5: Analyse af Mettes fortælling* og *Kapitel 6: Ligheder i de to fortællinger*.
- III. Del 3 består af analysen af TUBA: *Kapitel 7: Analyse af TUBA*
- IV. Del 4 er afslutningen på specialet: *Kapitel 8: Diskussion*, *Kapitel 9: Konklusion* og *Kapitel 10: Begrænsninger i specialet*.

1.3 Begrebsdefinitioner

Specialet anvender betegnelsen 'Alkoholiker' jævnfør Den Danske Ordbogs definition: "Person som er fysisk og psykisk afhængig af daglig indtagelse af alkohol (...)" (Den Danske Ordbog 2019).

Betegnelsen 'Alkoholiker' anvendes i specialet konsekvent som betegnelsen for en person med et problematisk alkoholforbrug. Dette gøres for at skabe en ensartethed i specialets begrebsbrug.

1.4 Organisation – TUBA

Specialet afgrænser sig til at tage fokus på en udvalgt organisation, der tilbyder hjælp og støtte til børn af alkoholikere. Organisationen TUBA er valgt, da de har relevans for specialets målgruppe samt fordi organisationen har afdelinger i hele landet. Dette afsnit præsenterer kort TUBAs formål, værdier og mission.

TUBA står for **T**erapi og rådgivning for **U**nge, som er **B**ørn af **A**lkoholmisbrugere. Organisationen tilbyder gratis hjælp, rådgivning og terapi til unge mellem 14 og 35 år, der er vokset op i hjem med alkohol- eller stofmisbrug (TUBA 2019).

Organisationen hører under Blå Kors, som selvstændig organisation. TUBA arbejder ud fra Blå Kors' formål, menneskesyn og diakonisyn. Deres værdier formuleres i tre nøgleord: Nærvær, faglighed og nye muligheder (TUBA 2015b).

TUBAs mission for 2015-2020 er overordnet set at hjælpe børn og unge, som er børn af alkohol- eller stofmisbrugere. Dette gøres gennem en særlig form for terapi. Derudover arbejder TUBA vidensbaseret, blandt andet gennem dokumentation og effektmåling. Desuden arbejder TUBA med at udbrede viden om målgruppens udfordringer blandt andet gennem faglige undersøgelser samt ved at sætte konsekvenserne af familiernes alkoholproblemer på den offentlige dagsorden (TUBA 2015b).

Kapitel 2: Empiri og metode

Dette kapitel præsenterer specialets metodiske valg og overvejelser, herunder valget af den narrative tilgang. Derudover præsenteres de videnskabsteoretiske overvejelser der har været i projektet.

2.1 Empiri og præsentation af informanter

I dette projekt består datamaterialet af en biografi og to interviews.

Til besvarelse af første del af problemformuleringen: *Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker?* anvendes biografien *Hemmeligheder for Pige* af Lotus Turéll (2017) samt et interview af et voksent barn af en alkoholiker.

Til besvarelse af anden del af problemformuleringen: *'Hvilke indsatser findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?'*, anvendes et interview af regionsleder, Henrik Prien, fra TUBA.

Metodiske overvejelser omkring fordele, ulemper og eventuelle bias ved anvendelsen af henholdsvis en biografi og interview samt udarbejdelse af interviewguides beskrives i afsnittet *2.5 Metodiske overvejelser*.

Præsentation af Lotus

Det følgende afsnit vil kort beskrive Lotus' barndom og relevans for specialet.

Lotus bor sammen med sin far og mor i en stor lejlighed midt i København. Hendes far er forfatteren Dan Turéll og hendes mor er skuespillerinden Chili Turéll. Lotus fortæller om en barndom som er præget af hendes fars misbrug af alkohol. Faderen tager ofte på værtshus og tager ofte Lotus med, hvilket moderen ikke er glad for – dette resulterer i mange skænderier i hjemmet samt en uforudsigelighed omkring faderens tilstand. Lotus' barndomshjem er karakteriseret ved en uformel stemning, hvor der ikke er specifikke regler og rammer for Lotus' hverdag (Turéll 2017).

Lotus' fortælling om sin barndom er relevant for dette speciale, da hun oplever at vokse op med en alkoholiseret forælder. Specialet er interesseret i, hvilke oplevelser alkoholmisbruget medfører for Lotus, og hvordan Lotus påvirkes af disse oplevelser samt generelt af hendes fars misbrug.

Præsentation af Mette

Det følgende afsnit vil kort beskrive Mettes barndom samt relevans for specialet.

Mettes bor det meste af sin barndom sammen med sin mor i Sønderjylland. Hendes mor har et alkoholmisbrug, som medfører en række ubehagelige og traumatiserende oplevelser for Mette. Mette bor hos sin far hver anden weekend, men har ikke et særlig godt forhold til ham, og vil derfor helst bo hos sin mor på trods af moderens alkoholproblem (Interview Mette).

Mettes fortælling om sin barndom er relevant for dette projekt, da hun fortæller om moderens alkoholmisbrug og hvilke oplevelser det medførte. Specialet vil undersøge hvordan moderens alkoholmisbrug, og de dertilhørende ubehagelige oplevelser påvirkede Mette og hendes barndom.

2.2 Narrativ metode

Narrativ metode er et paraplybegreb over flere forskellige tilgange, som alle har til fælles at undersøge og analysere individers fortællinger (Bo & Thomsen et al 2016, s. 13). Narrativer giver adgang til et biografisk og livshistorisk perspektiv på individets forståelse af sig selv og det sociale liv. Den narrative metode kan derfor anvendes til analyse af individers identitetsarbejde og meningsskabelse (Olesen & Carlsen 2018, s. 185-191).

Den amerikanske sociolog Cathrine K. Riessman er en ledende skikkelse inden for narrativ forskning i dag. Riessman foreslår at narrative analyser tager afsæt i enten *en tematisk tilgang* eller *en strukturalistisk tilgang* (Breumlund & Hansen 2016, s. 190-193). En tematisk tilgang har udelukkende fokus på indholdet i fortællingen, hvorimod den strukturalistiske tilgang også har blik for fremstillingen af indholdet (Breumlund & Hansen 2016, s. 190-193).

Der vil i dette speciale være et overvejende fokus på indholdet i fortællingerne, hvilket derfor kan kategoriseres som en tematisk tilgang. Dog vil analysen også have øje for, hvordan fortællingen fremstilles i form af et fokus på, hvilke oplevelser og begivenheder der vælges af informanten som værende betydningsfulde for fortællingen (Riessman 2017, s. 244).

Fokus i dette speciale er på informanternes fortælling om deres barndom, og derigennem hvordan de oplevede deres forælders alkoholmisbrug. Specialet er ligeledes interesseret i, hvordan informanternes meningsskabelse og identitetsforståelse er påvirket af deres forælders alkoholmisbrug. Den biografisk narrative metode anses derfor som relevant for specialet. I følgende afsnit, vil den biografisk narrative metode præsenteres.

Biografisk narrativ metode

Den biografisk narrative metode beskæftiger sig med subjekters fortællinger og fortolkninger af eget liv (Christensen & Bo et al 2016). Der er fokus på individets

livshistorie og hvordan denne skabes gennem erfaringer. Erfaringer er forankret i følelser og erkendelser individet har erhvervet i forbindelse med tidligere oplevelser og begivenheder (Bo & Thomsen et al 2016, s. 20). I den biografisk narrative metode undersøges blandt andet hvordan individets livshistorie præges af de erfaringer individet får gennem livet og hvordan *biografiske projekter* (livsplaner) konstant revideres gennem livet. Der er her fokus på hvordan oplevelser kan huskes som *vendepunkter*, der har været med til at omdefinere det biografiske projekt (Bo & Thomsen et al 2016, s. 19-20). Vendepunkter karakteriseres ved at være subjektivt definerede. Der er altså ikke tale om almindelige livsovergange, som skolestart og ægteskab, men om usædvanlige hændelser eller skæbnesvangre øjeblikke (Breumlund & Hansen 2016, s. 198).

I den narrative metode mener man, at identitet skabes gennem fortællingen. Det vil sige, at identiteten skabes gennem de erindringer, oplevelser og begivenheder, som individet fortæller om gennem livet – livet gøres til en fortælling (Bo 2016, s. 40). Det er derfor nærliggende for narrative analyser at undersøge hvordan individets identitet skabes gennem fortællinger. Den narrative identitetsforståelse ses også hos den engelske sociolog Anthony Giddens, som beskriver identitet som en selvfortælling, individet skal holde kørende livet igennem. Identiteten er derfor et refleksivt projekt, der ændres hele livet igennem (Bo 2016, s. 42).

Aktantmodellens 'Hjælper'

Den narrative tilgang kan trække på flere forskellige analysemodeller (Bo & Thomsen et al 2016, s. 13). I dette speciale anvendes aktantmodellen.

Aktantmodellen er en analysemodellen, som giver overblik over hovedpersonerne i fortællingen samt konflikten i fortællingen. Der tages udgangspunkt i fortællingens hovedperson (subjektet), som gennem fortællingen forsøger at opnå et mål (objektet). Under kampen om at opnå målet, er der en modstander, en hjælper og en giver (Filmcentralen 2019). I dette speciale tages der fokus på aktantmodellens 'Hjælper', som identificeres som nogen eller noget, der hjælper hovedpersonen med at opnå sit mål (Filmcentralen 2019).

Sammenfatning

Den narrative metode anvendes i dette speciale til at analysere Lotus og Mettes fortællinger om en barndom med en alkoholiseret forælder. Der vil være fokus på indholdet i fortællingerne, herunder i forhold til meningsgørelse og identitetsdannelse i barndommen. Derudover anvendes vendepunktsbegrebet og betydningsfulde begivenheder i analysen.

Aktantmodellen anvendes kort til at identificere 'Hjælperen' i specialets fortællinger.

2.3 Videnskabsteoretiske overvejelser

Dette kapitel redegør for specialets videnskabsteoretiske overvejelser.

Videnskabsteori er en disciplin, som udforsker og undersøger videnskaben selv. Videnskabsteori giver forskeren et grundlag for at reflektere over hvordan viden bedst tilegnes samt hvordan fænomener kan undersøges i lyset af forskellige videnskabsteoretiske retninger (Hviid Jacobsen & Lippert-Rasmussen et.al 2012, s. 13-33). Videnskabsteoriens rolle i nærværende projekt er netop at give et refleksionsgrundlag for, hvordan projektet kan skabe viden og forståelse for børn af alkoholikere. Derudover giver videnskabsteori en struktur for projektets metodiske valg, som giver en rød tråd i processen.

I dette projekt, er fænomenologien og hermeneutikken anvendt som videnskabsteoretiske guidelines. Det vil sige, at projektet anvender delelementer fra henholdsvis fænomenologien og hermeneutikken som vejledende for metodiske valg.

Fænomenologisk perspektiv

Fænomenologi er en videnskabsteoretisk retning, der sætter fokus på hvordan fænomener erkendes ud fra subjektets bevidsthedsmæssige betingelser.

Fænomenet kan ikke erkendes som det 'virkelig' er, men erkendes som det fremtræder for os (Berg-Sørensen 2012, s. 234). Der er derfor fokus på subjektivitet

og hvordan fænomener fremtræder for det enkelte subjekt. For at opnå viden om fænomener, må subjektets egne erfaringer og erkendelser af fænomenet undersøges – til dette anvendes førstepersonperspektivet (Berg-Sørensen 2012, s. 233-244).

Det er netop fænomenologiens anvendelse af subjektivitet og førstepersonsperspektiver, der anses som interessant i forhold til dette speciales brug af narrativ metode. At et fænomen ikke kan erkendes objektivt, men derimod subjektivt kan sammenlignes med den narrative metodes fokus på subjektiviteten i narrativernes fokus på erfaringer og meningsskabelse. Erkendelsen af et fænomen kommer gennem erfaringer, oplevelser og meningsskabelse og der findes derfor ikke én objektiv sandhed (Berg-Sørensen 2012, s. 233-244).

Et centralt begreb i fænomenologien, er *epoché*. Epoché anvendes i forskningsprocessen til at tilsidesætte forskeren *naturlige indstilling* til fænomenet. Den naturlige indstilling er de grundantagelser vi har om et fænomen som vi tager forgivet (Berg-Sørensen 2012, s. 236). Epoché er en betegnelse for, at den naturlige indstilling skal sættes i parentes, når man søger at forstå et fænomen. Parentesen giver forskeren mulighed for at være kritisk over for egne forestillinger om et fænomen, og dermed også skabe nye erfaringer og forestillinger om fænomenet. Dette kaldes også for den *transcendentale reduktion* (Berg-Sørensen 2012, s. 236).

Dataindsamlingen i specialet er inspireret af fænomenologiens epoché, hvor der tilstræbes at sætte den naturlige indstilling i parentes, så dataindsamlingen er åben og eksplorativ.

Hermeneutikken som metodisk redskab til fortolkning

Nærværende projekt anvender hermeneutikken som et metodisk redskab til fortolkning af data, der tages dog afstand til hermeneutikken som ontologisk og filosofisk retning. Det vil også sige, at jeg i forlængelse af det fænomenologiske perspektiv forsøger at tilsidesætte min forforståelse (naturlige indstilling), som ellers

anses som en central værdi i den hermeneutiske forskning (Berg-Sørensen 2012, s. 222-223).

Den hermeneutiske cirkel er et redskab til fortolkning, hvor mening skabes gennem en gensidig forståelse af del og helhed. Det vil sige at delelementer af feltet kun kan forstås i relation til en større helhed, og den større helhed kan kun forstås i relation til de enkelte dele (Berg-Sørensen 2012, s. 221). Cirklen symboliserer en evig bevægelse frem og tilbage mellem del og helhed. Forståelsen af et fænomen revurderes konstant gennem fortolkningen af de enkelte delelementer (Berg-Sørensen 2012, s. 221).

Sammenfatning

Fænomenologien anvendes i nærværende projekt som redskab til, gennem et førstepersonsperspektiv, at opnå viden om informanternes erfaringer, oplevelser og meningsskabelse i barndommen. Derudover anvendes epoché til at forsøge at undgå, at den naturlige indstilling vil tilsløre interessante elementer i dataene. Dataindsamlingen tilgås derfor med en åben, eksplorativ og nærmest naiv tilgang. Hermeneutikken anvendes i specialet som et metodisk redskab til fortolkning. Den hermeneutiske cirkel anvendes til forståelse af del og helhed i specialet.

2.4 Analysestrategi

I forlængelse af specialets videnskabsteoretiske afsæt i fænomenologien, anvendes kvalitative metoder. Kvalitative metoder ønsker ofte at analysere mening og fortolkninger ud fra de involveredes perspektiv (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 9-26). Kvalitativ forskning tager ofte udgangspunkt i en induktiv tilgang, hvor empirisk materiale anvendes til at forstå og udvikle begreber og teori (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 9-26). Derudover kan kvalitativ forskning anvende abduktion, hvor der er en dialog mellem empiri og teori. I bogen *Kvalitativ analyse* (2017), beskriver Järvinen og Mik-Meyer det således: "*Analysen udfolder sig som en dialog mellem teori og data, således at empirien influerer vore teorivalg, samtidig med at teori hjælper os til at fortolke og perspektivere vore empiriske fund*" (Järvinen & Mik-Meyer 2017, s. 11). I bogen *Forskningsmetode i socialt arbejde* (2018), beskriver Olesen og Monrad

abduktion som en proces, hvor man af flere omgange udforsker såvel empiri som teori (Olesen & Monrad 2018, s. 19). Det er netop abduktion der anvendes i dette speciale.

Måden hvorpå dette speciale anvender abduktion som slutningsform er ved at udforske empirien af flere omgange. Udgangspunktet for projektet er af induktiv karakter, hvor datamaterialet fra bogen *Hemmeligheder for Pige* (2017) af Lotus Turéll blev gennemlæst uden et teoretisk udgangspunkt. Det samme gælder interviewguides, som blev udarbejdet med et fokus på at få informanten til at fortælle åbent om sine oplevelser i barndommen. Teoretiske overvejelser kom først i spil efter alt data var indsamlet. Relevante teorier blev derefter anvendt til at undersøge empirien nærmere, men fokus har gennem hele processen været at bevare fortællingens helhed uden at presse teori ned over de empiriske fund.

2.5 Metodiske overvejelser

Tilvirkningen af data er inspireret af den induktive slutningsform, hvor dataindsamlingen er fuldstændig fritaget for enhver form for teoretiske overvejelser.

Biografi

Til besvarelse af første del af problemformuleringen: *Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker?* anvendes biografien *Hemmeligheder for Pige* (2017) af Lotus Turéll. Bogen er opdelt i tre dele, hvor første del er en biografisk fortælling om Lotus Turélls oplevelser som barn af en alkoholiker (Turéll 2017) – det er denne del der anvendes som en del af datamaterialet i nærværende projekt. At anvende en biografi kan give forskellige bias i forhold til validiteten i projektet. En bias kan for eksempel være, at fortælleren gerne vil sælge sin bog og derfor har fortalt sin historie på en bestemt måde. Fortællingen ville måske blive fortalt på en anden måde, hvis den blev fortalt i en interviewsituation. Dog ville et interview ikke kunne indfange omfanget og detaljerne i fortællingen på samme måde, da dette ville kræve flere og længere interviews.

Lotus fortæller om sin barndom i nutidsform. Hun beskriver oplevelserne og anvender citater i nutidsform. Fortællemåden fungerer i forhold til at give liv til fortællingen om hendes barndom. Der er dog nogle bias i forhold til, at gengivelserne sandsynligvis ikke er fuldstændig korrekte. Det er dog vigtigt at understrege, at den narrative metode har fokus på meningsdannelse gennem fortællingen frem for fortællingens korrekthed.

Biografien er valgt, fordi Lotus Turéll netop fortæller om sine oplevelser og følelser i barndommen, med en far med et alkoholoverforbrug.

Interview af voksent barn af en alkoholiker

Til yderligere at besvare første del af problemformuleringen: *Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker?* er der foretaget et interview med et voksent barn af en alkoholiker.

Interviewpersonen er en kvinde på 23 år. På grund af anonymitet er hendes navn ændret til Mette. Mette blev fundet i mit netværk. Hun meldte sig frivilligt til at blive interviewet, da hun hørte om min interesse for emnet: Børn af alkoholikere. Der er flere bias ved at interviewe en person man i forvejen kender. Dette kan blandt andet være, at personen glemmer at fortælle vigtige elementer af fortællingen, fordi man er klar over at interviewereren kender til historien. For at undgå bias af denne form, havde jeg en længere snak med min informant inden interviewets start, hvor jeg gjorde det klart, at fortællingen skulle fortælles som hvis hun ikke kendte mig.

Grundet valget om at anvende en narrativ tilgang i specialet, er interviewguiden udformet med henblik på at informanten får mulighed for at fortælle sin fortælling så frit som muligt. Interviewguiden er opbygget med åbne spørgsmål, hvor der bliver spurgt ind til oplevelser og begivenheder i personens barndom. Derudover er der fokus på at få indblik i hvilke følelser personen havde i disse oplevelser og dermed også hvordan personen blev påvirket i situationerne. Interviewet med Mette varede 43 minutter.

Interviewguiden er opdelt i følgende temaer: 1. Introduktion til barndom, 2. Relationer, 3. Oplevelser i barndommen og 4. Støtte.

Informanterne, Lotus og Mette, er præsenteret i det tidligere afsnit *2.1 Empiri og præsentation af informanter*.

Interview af regionsleder i TUBA

Til besvarelse af anden del af problemformuleringen: '*Hvilke indsatser findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?*', anvendes et interview af regionsleder, Henrik Prien, fra TUBA.

Formålet med interviewet er, at få indblik i en organisation der arbejder med specialets målgruppe, børn af alkoholikere. TUBA er et eksempel på en professionel hjælp til børn og unge, der vokser op med en alkoholisk forælder.

Interviewet blev foretaget over telefon, hvilket kan give nogle bias i forhold til at eventuelt kropssprog og nonverbal kommunikation ikke kan medtages.

Interviewguiden er semistruktureret. Spørgsmålene til regionslederen er forholdsvis åbne, men med fokus på konkrete tiltag i organisationen samt på organisationens værdigrundlag og praksis. Interviewet varede 36 minutter.

Interviewguiden blev opdelt i følgende temaer: 1. Børnenes problematikker samt børnenes kendskab til TUBA, 2. Organisationens tiltag, 3. Organisationens rolle og 4. Organisationens værdier.

Kapitel 3: Teori

Dette kapitel præsenterer det teoretiske grundlag for analysen. Kapitlet præsenterer den narrative tilgangs identitetsforståelse samt Erving Goffmans teori om selvet og rollespil i hverdagen. Derudover præsenteres Kari Killéns bidrag til forståelse af omsorgssvigt.

3.1 Identitetsforståelse i den narrative tilgang

At fortælle anses i den narrative tilgang som grundlæggende for mennesket. Vi fortæller om os selv når vi møder nye mennesker, i arbejdssammenhænge samt når vi taler med nære familiemedlemmer eller venner (Bo 2016, s. 35). Mennesket anvender fortællinger til at skabe mening i eget liv, eller når der sker brud på den sociale orden. Når vi oplever noget uventet eller uforudsigeligt, anvendes fortællinger til at skabe mening i situationen (Bo 2016, s. 35). Fortællinger kan anvendes til at retfærdiggøre egne handlinger, hvilket dermed også er med til at sige noget om vores normer og værdier, og dermed også selvopfattelse og identitetsopfattelse (Bo 2016, s. 35). Dette syn på identitetsdannelse trækker på den konstruktionistiske tankegang, hvor fænomener konstrueres gennem fortællingen. En central aktør inden for den konstruktionistiske narrative tilgang er kulturpsykologen Jerome Bruner, som argumenterer for, ” (...) *at der ikke findes et selv, uden vores evne til at konstruere fortællinger om os selv*” (Bo 2016, s. 36). Tilgangen anser fortællingens betydning som central for individets skabelse af mening samt for individets skabelse af egen identitet (Bo 2016, s. 37).

Ifølge den narrative identitetsforståelse er identitet ikke noget fundamentalt eller essentielt, men derimod en proces der udvikles gennem individets fortællinger om eget liv. Identitet reproduceres således gennem individets fortællinger (Bo 2016, s. 40). Den engelske sociolog Anthony Giddens teori om individets selvfortælling i senmoderniteten læner sig op ad den narrative identitetsforståelse gennem hans fokus på at holde sin selvfortælling kørende gennem hele livet (Bo 2016, s. 42-43). Giddens beskriver identitet som et refleksivt projekt, som individet har ansvar for at opretholde gennem selvfortællingen (Bo 2016, s. 42-43). Ifølge Giddens påvirkes selvfortællingen af senmodernitetens fokus på individualisering og refleksivitet, hvilket også understreger at diskurser og kulturelle normer kan påvirke den enkeltes fortælling og identitetsforståelse (Bo 2016, s. 42-43).

Identiteten skabes ikke alene gennem fortællingen, men også gennem tilhørernes accept og godkendelse af fortællingen. Identitetsskabelsen er dialogbaseret og tilhørerne bliver derfor medkonstruktører af identiteten gennem deres accept af fortællingen (Bo 2016, s. 44).

3.2 Erving Goffman

Det er i forlængelse af ovenstående interessant at trække på den canadisk-amerikanske sociolog, Erving Goffman, der blandt andet beskæftigede sig med interaktionistiske analyser af hverdagslivets rollespil og hvordan individet præsenterer sig selv for andre (Goffman 2014). Goffman tager udgangspunkt i teaterforestillingens perspektiv og dramaturgiske principper. Det vil sige, at kernebegreber fra dramaturgien anvendes til at forstå social samhandling (Hviid Jacobsen & Kristiansen 2014, s. 18-19).

Fokus er på, hvordan individet præsenterer sig selv for andre og hvordan individet kan kontrollere og styre de indtryk andre får om ham gennem måden han optræder på (Goffman 2014, s. 51). Dette kalder Goffman *indtryksstyring* (Harste & Mortensen 2013, s. 237). Om 'publikum' accepterer og godkender individets fremstilling af sig selv, har betydning for individets identitet. Individet har derfor også interesse i at gemme dele af sin identitet for 'publikum', hvilket Goffman beskriver gennem begreberne *frontstage* og *backstage* (Harste & Mortensen 2013, s. 237). Frontstage er den åbenlyse del af individets fremtræden. Det er her individet præsenterer sig for andre og viser sig frem (Harste & Mortensen 2013, s. 237). Backstage er bag scenen, skjult for publikum. Individet kan træde ud af sin rolle når han er backstage og de undertrykte aspekter af individet kommer til syne (Goffman 2014, s. 145-146). Hverdagslivet ses derfor, ifølge Goffman, som et cyklisk sceneskift mellem optræden og ikke-optræden (Hviid Jacobsen & Kristiansen 2014, s. 24).

Sammenfatning

Den narrative identitetsforståelse og Erving Goffmans teori om, hvordan individet præsenterer sig for andre, anvendes i analysen til at skabe mening i informanternes fortællinger samt til besvarelse af hvorvidt informanternes identitetsforståelse påvirkes af deres forældres alkoholmisbrug.

3.3 Omsorgssvigt - Kari Killén

Kari Killén er socionom, dr.phil. og forsker inden for blandt andet omsorgssvigt og børnemishandling (Killén 2012). Det er hendes bøger *Omsorgssvigt I* (2017) og *Omsorgssvigt II* (2012) der er udgangspunkt for følgende afsnit.

Typer af omsorgssvigt

Kari Killén anvender følgende definition på omsorgssvigt:

”Ved omsorgssvigt (maltreatment) forstår vi, at forældre eller de, der har omsorgen for barnet, påfører det fysisk eller psykisk skade eller udsætter det for så alvorlig vanrøgt, at barnets fysiske og/eller psykiske sundhed og udvikling er i fare” (Killén 2017, s. 42).

Omsorgssvigt kan ifølge Kari Killén skelnes i forskellige former: Følelsesmæssig vanrøgt, psykiske overgreb, fysiske overgreb og seksuelle overgreb. Børn der er udsat for omsorgssvigt, oplever oftest følelsesmæssig vanrøgt og psykiske overgreb. Hvis børnene bliver udsat for fysiske og/eller seksuelle overgreb, har de ifølge Kari Killén allerede været udsat for følelsesmæssige og psykiske overgreb (Killén 2012, s. 38-39).

Følelsesmæssig vanrøgt opstår når forældre ikke engagerer sig positivt følelsesmæssigt i barnet. Der er ikke noget samspil mellem forældre og barn, og barnets kognitive, emotionelle og sociale behov bliver ikke dækket tilstrækkeligt (Killén 2012, s. 39-40). Disse situationer kan opstå når forældrene er overvældet over egen livssituation. De er optagede af egne behov og nogle kan være psykisk syge (Killén 2012, s. 39-40). Killén beskriver følelsesmæssig vanrøgt som den mest alvorlige, hvis man ser bort fra de mest alvorlige fysiske overgreb. Udviklingen i hjernen påvirkes af følelsesmæssig vanrøgt, hvilket kan skabe følelsesmæssige, sociale og kognitive udviklingsforstyrrelser hos barnet (Killén 2012, s. 39-40).

Psykiske overgreb defineres af Killén i følgende citat: *"Det drejer sig om en vedvarende holdning hos omsorgspersonen, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet"* (Killén 2012, s. 40). Denne vedvarende ødelæggende holdning fra omsorgspersonen kan omfatte negativ og/eller irrationelt engagement i barnet, hvor en forvrænget opfattelse af barnet finder sted. Derudover kan der være tale om en adfærd eller en livsstil fra forældrene, der skaber en kronisk frygt og bekymring hos barnet. Disse situationer kan finde sted, når børn vokser op med forældre med et alkoholmisbrug, en psykisk lidelse og/eller en voldelig partner (Killén 2012, s. 40). I denne forbindelse refererer Killén til tilknytningsteoretikeren John Bowlby, som beskriver truslen om at miste sin omsorgsperson, som det mest alvorlige psykiske overgreb for et barn. Dette kan igen være i forbindelse med et rusmiddelproblem, hvor barnet oplever en kronisk bekymring for, om forældrene er i stand til at tage vare på barnet. Barnet lever derfor i en konstant frygt for at miste deres forældre (Killén 2012, s. 40-41). Killén anvender børn af forældre med rusmiddelproblemer som et eksempel på børn der udsættes for psykiske overgreb. Dette begrundes hun ved, at forældrene ofte er optaget af egne behov og problemer, og derfor ikke ser barnets behov (Killén 2017, s. 57-61). Børn af forældre med rusmiddelproblemer oplever situationer der er angstfyldte og ustabile. Børnene oplever voksne mennesker der ikke kan tage vare på sig selv eller på deres børn (Killén 2017, s. 57-61). Derudover oplever børnene en grundlæggende angst for at miste sine forældre (Killén 2017, s. 57-61). Overlevelsesstrategier hos forælderen påvirker også barnet. Et eksempel på en overlevelsesstrategi er benægtelse, hvor forælderen rationaliserer sit forbrug af alkohol. Forældrenes benægtelse kan vanskeliggøre barnets udvikling af sine kognitive evner, da de er forvirrede over forældrenes adfærd (Killén 2017, s. 57-61). Derudover kan forælderen projicere skylden over på barnet, som således begynder at føle ansvar for misbruget (Killén 2017, s. 57-61).

Fysiske overgreb omfatter når børn kommer til skade. Dette kan enten være ved aktiv handling eller ved mangel på tilsyn (Killén 2017, s. 46-51). Barnet har ofte blå mærker eller brandsår, som kan sidde på ryg, bagdel, arme og/eller kinder. I alvorlige

tilfælde kan der være hovedskader hos små børn som eksempelvis er blevet rystet kraftigt. Disse skader har ingen tydelige ydre tegn (Killén 2017, s. 47).

Seksuelle overgreb omfatter børn, der bliver involveret i seksuelle aktiviteter med en voksen i familien eller i deres sociale netværk (Killén 2017, s. 65). Børn er hverken emotionelt eller udviklingsmæssigt modne til at indgå i aktiviteterne, og er ikke i stand til at forstå hvad der sker. Børnene har derfor ikke kapacitet til at sige fra i situationen (Killén 2017, s. 65).

Traumer

Når et barn udsættes for omsorgssvigt, er der risiko for at barnet også udsættes for traumatiske oplevelser. Dette kan for eksempel være i forbindelse med fysiske overgreb. Børns tillid til tilknytningspersonernes evne til at beskytte dem, bliver udfordret når børn oplever traumatiske oplevelser i en tidlig alder, og den traumatiske oplevelse kan efterlade dybe spor i personligheden og deres forhold til livet generelt (Killén 2012, s. 41).

Når man udsættes for et overgreb, kan man ifølge Killén og den seneste traumeforskning anvende tilpasnings- og mestringsmekanismen dissociation. Killén beskriver dissociation således:

”Dissociation er en psykofysiologisk proces, der ændrer en persons tanker, følelser og handlinger på en sådan måde, at en bestemt hændelse ikke forbindes eller integreres med anden information på sædvanlig måde” (Killén 2012, s. 41).

Dissociation gør, at man tilsyneladende ikke reagerer på den traumatiske oplevelse, da man kan ændre sine tanker, følelser og handlinger i situationen. Den traumatiske oplevelse fornægtes og glemmes. Tilpasnings- og mestringsmekanismer er med til at beskytte barnet i situationen, hvor barnet udsættes for eksempelvis fysiske overgreb, men personen kan være stærkt præget af det som voksen (Killén 2012, s. 41).

Tilknytning

Børn knytter sig til forældre på forskellige måder. Ifølge Killén er der to former for tilknytning: Tryk tilknytning og utryk tilknytning. Man kan anvende børnenes tilknytningsmønstre til at sige noget om, hvordan de er blevet behandlet i deres opvækst (Killén 2012, s. 45).

Tryk tilknytning opstår, når barnet har oplevet forældre der er tilgængelige, sensitive, trøstende og beskyttende. De er trygge ved deres forældre og er nemme at trøste. Når barnet er trykt tilknyttet til sine forældre, viser de, at de savner deres forældre når de er væk og at de bliver glade når de kommer tilbage igen. Hvis barnet føler sig utryk, vil det søge nærhed hos sine forældre. Den trykke tilknytning giver barnet bedre ballast og modstandsdygtighed gennem livet, de bliver mere samarbejdsvillige og konfliktløsende (Killén 2012, s. 45).

Utryk tilknytning opstår, når barnet oplever at forældrene ikke er følelsesmæssigt tilgængelige. Barnet oplever følelsesmæssig tilbagetrækning, kontrol og uforudsigelighed i relationen til deres forældre (Killén 2012, s. 46). Børnene udvikler strategier og mønstre til at holde afstand til deres forældre (Killén 2012, s. 46).

Tilknytning til personer uden for familien, kan have en positiv effekt på børn der har oplevet omsorgssvigt. Det kan eksempelvis være lærere, pædagoger eller plejeforældre (Killén 2012, s. 47-48).

Sammenfatning

Kari Killéns bidrag til forståelse af omsorgssvigt og dens påvirkning på børn, anvendes i nærværende speciale til at skabe mening og forståelse for børn der vokser op med forældre der er alkoholikere. Teorien anvendes i analysen til, i samarbejde med andre teorier, at analysere på, hvordan børnene påvirkes af deres forældres alkoholoverforbrug og alkoholens påvirkning på familierelationerne.

Del II: Narrative analyser

Denne del af specialet består af de narrative analyser af specialets to retrospektive fortællinger: Lotus Turélls fortælling og Mettes fortælling. Analyserne anvender de metodiske redskaber og tilgange der blev præsenteret i *Kapitel 2: Empiri og metode*. Desuden vil analyserne inddrage den narrative identitetsteori, Erving Goffmans teori og Kari Killéns teori om omsorgssvigt, der blev præsenteret i *Kapitel 3: Teori*.

Analyserne anvender mange og i nogle tilfælde lange citater fra informanternes fortællinger. Dette gøres for at være tro mod fortællingerne jævnfør den narrative metode.

Formålet med denne del af analysen er at besvare første del af problemformuleringen: *Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker?*

Kapitel 4: Analyse af Lotus Turélls fortælling

Dette kapitel tager udgangspunkt i Lotus Turélls bog *Hemmeligheder for Pige* (2017). Angivelse af sidetal refererer til e-bogen i iPad-format. Bogen har en biografisk del, hvor Lotus fortæller om sin barndom og hvordan hun som barn og teenager oplevede sin verden – det er denne del der er datagrundlag for følgende kapitel.

Del 2 af Lotus Turélls bog er et tilbageblik på hendes barndom, hvor hun som voksen reflekterer over barndommens senfølger. Lotus arbejder som foredragsholder, hvor hun fortæller om en barndom i en familie med alkoholproblemer. Hun har en bachelor i Medievidenskab og pædagogik, derudover har hun yderligere 3 coach-certificeringer og en mentoruddannelse (Athenas 2019). Lotus har stor interesse inden for området og anvender i del 2 af bogen erfaringer og forskning til at reflektere over, hvilke senfølger hun oplever. Derudover anvendes hendes erfaringer og forskning til at reflektere generelt over, hvordan børn af alkoholikere påvirkes af deres barndom (Turéll 2017, s. 131-127).

Lotus Turéll er født den 31. august 1979. Hendes bog udkommer i 2017, hvor Lotus er 38 år gammel. Hun fortæller om en barndom og ungdom i 80'erne og starten af

90'erne. Hendes barndom er præget af hendes fars alkoholmisbrug, som skaber uro og uforudsigelig for hende og hendes mor.

Følgende analyse vil undersøge hvordan Lotus påvirkes af at vokse op med en alkoholiseret far. Dette gøres ved at dykke ned i hendes fortællinger om sine erfaringer og oplevelser fra barndommen. Fortællingerne analyseres med fokus på identitetsdannelse og selvfortælling samt hvorvidt Kari Killéns identifikationer på omsorgssvigt kan identificeres i Lotus' familie. Derudover reflekteres der over Lotus' konstruktion af fortællingen, i form af vendepunkter og betydningsfulde begivenheder, jævnfør den narrative tilgang i specialet.

Analysen anvender en del citater. Dette gøres for at være tro mod fortællingen og fortællerens fortællemåde.

4.1 Introduktion til fortællingen

Følgende afsnit introducerer Lotus' fortælling. Hovedpersonerne og Lotus' relation til dem præsenteres. Til sidst beskrives omdrejningspunktet i fortællingen. Introduktionen til fortællingen skal være med til at give baggrundsviden for Lotus' barndom samt den senere analyse heraf.

Hovedpersoner i Lotus' fortælling

Hovedpersonerne i Lotus' fortælling er, udover hende selv, hendes far og mor. Lotus' beskrivelse af sine forældre er meget kontrastfyldte. Beskrivelserne kommer blandt andet til udtryk da Lotus fortæller om henholdsvis sin fars kontor og sin mors kontor. Faderens kontor beskrives således:

"Det første, jeg ser bag døren til min fars kontor, er en plakat af Fyrst Dracula og husets ældste kæledyr, den udstoppede grib Gilbert. Der er en sur lugt derinde, som minder om den fra min fars gullige fingerspidser" (Turéll 2017, s. 11).

Beskrivelsen af moderens kontor er helt anderledes:

"På mors kontor dufter der altid godt. Af frisk luft og pudrede sæbebobler, som hende selv. Hendes bøger står på fine stakkede rækker, mens det, der springer i øjnene, er samlinger af hatte, handsker, smykker, sko og kjoler (...)" (Turéll 2017, s. 12).

Kontrasterne mellem faderen og moderens kontor, kan også ses direkte i Lotus' beskrivelser af sine forældre. Faderen beskrives oftest med en cigaret i munden og en øl i hånden. Beskrivelserne af moderen omhandler ofte hendes fine beklædning og duft (Turéll 2017).

Relationen mellem far og datter er for det meste god. Lotus fortæller om deres gode dage sammen, hvor de spiller skak og yatzy:

"Min far og jeg spillede en masse sammen. Især på vores far-datter-dage, der gerne startede derhjemme omkring spisebordet med en turnering skak eller yatzy" (Turéll 2017, s. 48).

Det er på de dage hvor faderen og moderen ikke har skænderier over faderens værtshusbesøg, at Lotus kan nyde sin fars selskab:

"På dage med ro på derhjemme havde min far og jeg det virkelig rart sammen. Her sidder vi ude i vores køkken. Jeg har lånt hans sutsko" (Turéll 2017, s. 90).

Der er dog også adskillelige episoder, hvor Lotus er sur på sin far fordi han vil på værtshus. Hun bliver også sur på ham, når han gør hendes mor ked af det (Turéll 2017).

Relationen mellem mor og datter er god. Lotus finder en tryghed hos sin mor, som hun ikke finder andre steder:

"Men ubehaget daler, så snart jeg hører min mors skridt mod laminaten ude i gangen; hun er på vej ind til mig med en skål varm mannagrød"

med honning. Det hjælper altid på den vilde dunken, når jeg kan høre, at mor er der et sted" (Turéll 2017, s. 11).

Moderen er ofte væk på grund af sit arbejde som skuespillerinde. Lotus savner sin mor når hun er væk:

"Jeg bliver stadig frygtelig nervøs, hver gang min mor er væk. Bare hun er fem minutter forsinket eller glemmer at ringe hjem og sige, at alt går godt hos hende, så tænker jeg straks, at der er sket hende noget forfærdeligt. Allerhelst vil jeg aldrig være derhjemme, for så længe jeg laver noget, kan jeg godt på en måde glemme, at jeg er nervøs. Men de dage, hvor det ikke kan undgås, sørger jeg for at vide, præcis hvor hun er og hvornår, jeg skriver det i en kolonne i min kalender, så jeg ved, at jeg har styr på hendes dag" (Turéll 2017, s. 81).

Ovenstående citat viser også Lotus' bekymring for sin mor. Hun føler et ansvar for at passe på hende. Når hendes far var afsted på turné, følte hun, at det var hende der skulle passe på sin mor, og ikke omvendt.

"Min far skrev altid mange postkort til mig, når han var ude i landet på turné. Som det fremgår, var det i min fars fravær mig, der skulle passe på min mor, Pige [Kælenavn for Lotus' mor]" (Turéll 2017, s. 21).

Lotus' bekymring starter i en meget tidlig alder. Ovenstående citat kommer fra biografens del om Lotus' tidlige barndom – før hun begynder at gå i skole (Turéll 2017, s. 7-46).

Omdrejningspunktet i fortællingen

Dette afsnit beskriver omdrejningspunktet i Lotus' fortælling. Oplevelser fra hendes barndom inddrages for at skabe forståelse for Lotus' oplevelse af hendes fars alkoholmisbrug.

Omdrejningspunktet for Lotus' fortælling er uforudsigeligheden og utrygheden i hendes barndom. I starten af hendes barndom vidste hun ikke, at det var faderens alkoholforbrug der var skyld i de mange konflikter i hjemmet. Hun kalder alkoholen ” (...) *Den usynlige gæst* (...)” (Turéll 2017, s. 22) og beskriver alkoholens påvirkning på familien således:

”Selvom vi kun bor os tre derhjemme, er det, som om der er flyttet én til ind. Eller noget andet ind. Jeg kan ikke finde ud af, hvem eller hvad det er, der sådan kommer og går og gør os så mærkelige. Jeg kan ikke lide, at det er her” (Turéll 2017, s. 14).

Lotus fortæller om mange situationer hvor faderen drikker alkohol. Hendes fortællinger giver udtryk for, at faderen drikker hver dag. Han drikker sig ikke bevidsthedsløst fuld hver dag, men når det en gang i mellem skete, blev Lotus bange og urolig. Hun beskriver en af situationerne her:

”Mor og jeg er begyndt at sove på en madras inde i haven [Betegnelse for deres stue], for far er simpelthen for tosset for tiden. Sidste gang jeg var alene hjemme med ham, blev han så fuld, at han faldt om på gulvet ude i køkkenet. Hans hoved var tungt og slapt, så jeg tabte det mod gulvet flere gange, da jeg prøvede at få ham rejst op igen. Jeg blev rigtig bange for, om jeg kom til at slå noget løs inde i det” (Turéll 2017, s. 50).

Faderen er dagligt på værtshus og Lotus er ofte med. Dette skaber ofte konflikter mellem Lotus' forældre og Lotus forsøger at løse problemerne ved blandt andet at holde hemmeligt at hun har været med sin far på værtshus:

”Jeg holder øje med hende fra vinduerne på værtshuset på hjørnet af vores vej, måske kan jeg nå at løbe op, hvis jeg ser hende, så hun ikke opdager, at jeg har været væk? Far sidder på sin mest sædvanlige plads oppe ved disken. Han har mødt nogle at drikke øl og snakke med. De

sidder på hver deres barstol med hovederne stukket tæt sammen, så jeg ved, det kan trække ud" (Turéll 2017, s. 17).

Konflikterne i hjemmet og faderens vedvarende misbrug af alkohol skaber angst og frygt hos Lotus. Hun beskriver flere gange hvordan hendes krop reagerer med en ubehagelig dunken i brystet og anspændt mave når hun bliver nervøs: " (...) *Det begynder at dunke ubehageligt inden i mig*" (Turéll 2017, s. 17) og "*Jeg kan ikke sove om natten, min mave er spændt som en kanonkugle, og jeg ser den ene katastrofe efter den anden ramme os*" (Turéll 2017, s. 92).

Sammenfatning

Ovenstående afsnit introducerer Lotus' fortælling om hendes barndom. Hun har et godt forhold til sine forældre, der dog i nogle tilfælde kan være anspændt på grund af faderens alkoholmisbrug. Der er mange konflikter i hjemmet, som giver Lotus angst og frygt. Derudover er Lotus' barndom præget af en følelse af stor bekymring både generelt, men også rettet mod hendes mor, som hun føler et stort ansvar for at passe på.

4.2 Tegn på omsorgssvigt

Følgende afsnit anvender teori af Kari Killén til at identificerer hvorvidt Lotus var udsat for omsorgssvigt i sin barndom. Til dette vil betydningsfulde begivenheder samt hverdagsoplevelser fra Lotus' fortælling inddrages.

De følgende afsnit opdeles ved hjælp af nogle af Killéns indikatorer for psykiske overgreb: *Angstfyldte og ustabile situationer*, *Angsten for at miste sine forældre* og *Ansvarsfølelse*.

Angstfyldte og ustabile situationer

Lotus oplever flere angstfyldte og ustabile situationer. Et eksempel på en situation er, at Lotus vågner op i lejligheden, hvor hendes forældre ikke er hjemme. Hendes mor

er taget til London i forbindelse med arbejde, og hendes far er taget på værtshus efter Lotus er faldet i søvn. Hun beskriver oplevelsen således:

*"Jeg må være faldet i søvn, for pludselig vågner jeg med en prikkende fornemmelse af, at noget er helt galt. Lejligheden er mørk, der er ingen lamper tændt, og det er nat udenfor. For længst nat udenfor. Jeg kigger i stuerne, soveværelset og inde på fars kontor, han er ingen steder. Jeg kigger videre ud i køkkenet, soveværelset, nichen og pigekammeret, men der er tomt overalt. Jeg har nok overset ham, så jeg kigger efter i alle værelser igen og kalder så højt på ham, at jeg bliver skræmt over min egen skingre stemme. Tænk, hvis mor slet ikke er på en lille tur til London, men i virkeligheden har fået nok, og far også er gået sin vej (...)
Jeg går ned på gaden igen og ind på værtshuset på hjørnet, og dér gennem tågen af røg, får jeg øje på far. Han sidder ved et vinduesbord med en masse andre mænd; enkelte af dem kan jeg genkende fra tidligere. Jeg går gennem rummet og stiller mig for enden af fars bord, indtil selskabet opdager mig. 'Hej Lotus' udbryder han. 'Er du her'. Han læner sig mod manden overfor sig og spørger pjattende, hvorfor han ikke også har taget sine børn med i dag? Jeg er så træt, at jeg lægger mig under bordet og vågner først igen, da en af mændene fra selskabet samler mig op og bærer mig hen til vores opgang. 'Mor skal komme hjem nu' siger jeg til far, der går et lille stykke foran os. 'Hør engang... Den taler' griner han skabet og peger på mig. Jeg klamrer fast om manden, der bærer mig, da han vil sætte mig ned på trappestenen ved vores opgang. Han er en af dem, jeg kan genkende, en af min fars venner. 'Vil du med hjem og sove hos mig og min kone?' spørger han, og jeg nikker. Far forsvinder ind i opgangen, og jeg bliver båret videre hjem til manden og hans kone. Hun står op, da vi kommer hjem, og reder en seng til mig. Næste dag følger de mig hjem til far igen, som modtager os ved døren smilende. Jeg går direkte ind på mit værelse og lukker døren i"*

(Turéll 2017, s. 67-68)

Ovenstående episode er præget af en utryghed og uforudsigelighed for Lotus. Lotus var allerede inden denne oplevelse bange for at blive forladt af sine forældre. Hendes beskrivelse af at blive bange for sin egen stemme, giver et indblik i, hvor bange hun har været i situationen.

Episoden kan tolkes som et vendepunkt i Lotus' fortælling. Som tidligere nævnt, er vendepunkter defineret som usædvanlige hændelser eller skæbnesvangre øjeblikke (Breumlund & Hansen 2016, s. 198). Ovenstående episode kan tolkes som et vendepunkt, da Lotus' beskrivelse af episoden giver indtryk af, at situationen er usædvanlig. Hun er bange og forvirret over at hendes far ikke er i lejligheden, hvilket giver indtryk af, at dette ikke var en normalitet. Efter episoden har Lotus mistet tillid til sin far. Han har fortalt hende at moderen kommer hjem igen, men hun tror ikke på ham:

"Som ved et under står mor igen en dag i entreen. Far har sagt, at hun ville komme hjem igen, men jeg har ikke for alvor troet på ham. Tænk, at hun er kommet tilbage! Tænk, at det er sandt" (Turéll 2017, s. 68).

Ovenstående episode viser tegn på, at Lotus' barndom er præget af omsorgssvigt gennem psykiske overgreb. Det er en ustabil og angstfuld situation Lotus udsættes for, som påvirker hende ved at gøre hende bange og angst, samt ved at hun mister tilliden til sin far. Lotus oplever flere situationer som viser, hvor ustabil hendes hverdag har været. En episode i børnehaven indikerer yderligere, at hun ikke altid kan stole på sin far:

" (...) 'Lotus, skynd dig, taxaen venter' sprutter far, da han træder ind i børnehaven. Jeg har siddet længe ved min garderobeplads i overtøj og ventet på, at en skulle hente mig. Børnehaven er for længst lukket. Pædagogen har slukket for lyset i alle de andre rum og har også selv taget sit overtøj på. Jeg kan ikke forstå, hvorfor far er så sur, og gemmer mit ansigt, så godt jeg kan i min flyverdragts halsstykke. Pædagogen havde ellers lige sagt, at jeg måtte tage med hende hjem, hvis der ikke snart kom nogen efter mig. Og nu hvor far er så sur, vil jeg meget hellere

med hende. Men hun virker glad og lettet over, at jeg nu er hentet, og smiler til far, der igen skynder på mig" (Turéll 2017, s. 27).

Episoden i børnehaven viser uforudsigeligheden og manglen på stabilitet i Lotus' barndom. Lotus oplever ofte at hendes barndom er uforudsigelig, og at hendes forældre ikke tager hensyn til tid, hvilket kan resultere i en episode som ovenstående, hvor Lotus' far glemmer at hente hende i børnehaven.

Angsten for at miste sine forældre

I det forrige afsnit *Angstfyldte og ustabile situationer*, beskrives et vendepunkt i Lotus' fortælling, hvor hun efterlades alene i lejligheden. Lotus har inden episoden en frygt for at miste sine forældre, som forstærkes i situationen. Episoden gør, at Lotus' tillid til sin far mindskes. Inden vendepunktet er det især forældrenes skænderier der giver Lotus hendes frygt for at miste sine forældre. Hendes mor nævner ofte i skænderierne at hun ikke vil blive ved med at finde sig i faderens misbrug og at hun vil gå fra ham. Et eksempel på et sådant skænderi samt Lotus' reaktion på det, kan ses i følgende citat:

"De skændes meget den nat. Jeg hører Pige skælde ham ud gennem døren til soveværelset; 'Det er nok, det er mere end nok nu. Du kan ikke byde os det her! Hvordan har du tænkt dig, at det skal fortsætte? Det bliver uden mig,', vrisser hun. Han griner højt og fjollet af hende og vrøvler noget uforståeligt. Forstår han ikke, at hun går sin vej, hvis han ikke stopper? Hvorfor forstår han det ikke? Mine arme og ben bliver lige så tunge og slatne som sprællenissens, der hænger på væggen. Hvad gør jeg, hvis far bliver ved med at gå ud om natten, og Pige forsvinder? Så er jeg alene" (Turéll 2017, s. 34-35).

Citatet viser, at Lotus især er bange for at miste sin mor. Et af Killéns indikatorer på omsorgssvigt gennem psykiske overgreb, er angsten for at miste sine forældre. Hun refererer i sin teori til tilknytningsteoretikeren John Bowlby, som kategoriserer truslen

om at miste sin omsorgsperson, som det mest alvorlige psykiske overgreb et barn kan udsættes for (Killén 2012, s. 40-41).

Efter utallige skænderier mellem hendes forældre, hvor hendes mor truer med at forlade hendes far, begynder Lotus oprigtigt at forberede sig på at blive alene:

"Mine arme er lige akkurat lange nok til at nå dåsens låg, men det lykkes mig alligevel ikke at få åbneren til at sidde fast. Dåsen bliver ved at vælte, når jeg trykker åbneren mod den. Jeg kan ikke få det til at virke. Med ryggen mod køkkenskabet glider jeg ned på gulvet, lægger armene rundt om mine knæ og presser min hage hårdt ned mod dem. Jeg sveder, og mit hjerte hamrer helt ud i ørerne. Når jeg ikke kan åbne dåser, hvordan skal jeg så få noget at spise, hvis mine forældre ikke kommer hjem en dag?" (Turéll 2017, s. 38).

Ovenstående citat viser Lotus' angst for at blive alene. Hun vil øve sig i at lave mad, så hun kan få noget at spise når hendes forældre ikke er der mere. Denne frygt for at miste sine forældre er ifølge Killén en følelse der ofte forekommer blandt børn af forældre med et rusmiddelproblem (Killén 2017, s. 57-61).

Ansvarsfølelse

Ifølge Killén kan en misbrugende forælder projicere skylden over på barnet, og barnet begynder derfor at føle ansvar for misbruget (Killén 2017, s. 57-61). Lotus' far giver i nogle tilfælde Lotus ansvaret for at moderen ikke må vide noget om deres besøg på værtshuset. Lotus ved godt at hendes mor bliver sur når Lotus tager med faderen på værtshus, hun lover derfor sin mor at hun nok skal fortælle hende når de har været der. Hun har også lovet sin far at hun ikke må fortælle noget til sin mor om deres værtshusbesøg (Turéll 2017, s.14). Lotus står derfor i et dilemma. Enten skal hun fortælle sandheden til sin mor, som så bliver sur, eller også skal hun holde på sin fars hemmelighed, hvilket moderen også bliver sur over. Følgende citat viser hvordan hun føler et ansvar for at gøre sin mor glad igen når de har været på værtshus: "Mor

er allerede kommet hjem. Jeg kan se på hendes ryg, at hun er rasende, så jeg går hen til hende for at gøre det godt igen” (Turéll 2017, s. 21).

Lotus fortælling viser tegn på, at Lotus føler, at det er hendes ansvar at skabe fred i familien. En særlig begivenhed i Lotus' fortælling er, da hun forsøger at løse familiens konflikter ved at få forældrene til at blive skilt:

” (...) 'Vi skal lige holde et møde,' siger jeg og smiler op til hende. Jeg tror, hun vil blive rigtig glad for min ide. Det lykkes mig at få dem begge to med ud i køkkenet og få dem til at sætte sig på de to stole. ' Ved i hvad, jeg har fundet ud af?' spørger jeg dem glad. 'At vi skal skilles!'. De stirrer begge to helt stille og udtryksløst på mig. De er ikke ud, som om de er glade for min ide, eller også har de bare ikke rigtigt forstået den endnu. 'Vi har det jo ikke godt sammen mere, vel? Og så kan vi jo bare blive skilt, vi behøver ikke at bo sammen mere,' siger jeg og kigger mest på Pige. Er det ikke det, hun gerne vil?" (Turéll 2017, s. 35).

Ovenstående citater viser, at Lotus har stor ansvarsfølelse for både at passe på sin mor, sørge for at der ikke er skænderier mellem forældrene og generelt skabe fred og ro i hjemmet. Denne ansvarsfølelse er endnu en indikator på, at Lotus udsættes for omsorgssvigt i form af psykiske overgreb.

Seksuelt overgreb

Børn af forældre med et alkoholmisbrug har større risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb (TUBA 2015a). Lotus beskriver i del 2 af sin bog, at hun som 5-årig udsættes for et seksuelt overgreb. Hun husker kun overgrebet i fornemmelser og ansigtstræk hos forulemperen, men ellers husker hun ikke episoden (Turéll 2017, s. 190). At Lotus ikke kan huske overgrebet kan være fordi hun har anvendt tilpasnings- og mestringsmekanismen dissociation (beskrevet i *Kapitel 3: Teori*). Dissociation gør, at man tilsyneladende ikke reagerer på en traumatiserende oplevelse da oplevelsen fornægtes og glemmes (Killén 2012, s. 41)

I Lotus' fortælling kommer hun ind på episoden ved at beskrive en oplevelse der mindede hende om overgrebet. Lotus sidder en dag og ser børnetime, hvor episoden i fjernsynet minder hende om overgrebet. Nedenstående citat beskriver Lotus' oplevelse af at blive mindet om overgrebet og hvordan hun fysisk reagerede på det:

"Der er heldigvis børnetime nu. På skærmen toner to lyshårede børn frem, en pige og en dreng. De snakker ikke sammen, de lister bare rundt om hinanden, som om de tager tilløb til et eller andet. Jeg bliver straks urolig og mærker mit hjerte hamre rundt. Jeg rejser mig for at komme ud af haven, men kan alligevel ikke slippe skærmen med øjnene. Da drengen rækker ud efter pigens hånd, klemmer den og holder fast, føles det, som om det er mig, der er pigen. Han holder fast, vil have noget fra hende, vil have det, der ligger gemt inde i hendes hånd. Pigen knuger fast om en hvid sten, og selvom hun ikke vil give ham den, giver han ikke slip på hende. Pludselig kan jeg se nogle glimt for mig af en mand, der tager fat i mig. Jeg kan ikke komme væk fra ham, han er alt, alt for stærk til, at jeg kan komme fri. Jeg er naglet til havens gulv, dirrende af kvalme. Kan ikke huske, hvem manden er, kan ikke huske mere. Drengen på skærmen tvinger pigens hånd op og tager stenen fra hende. Jeg kan næsten ikke holde ud, at han gør det mod hende. Hvorfor løber hun ikke sin vej? Hvorfor gør hun ingen modstand? Hun bliver bare stående. (...) Kvalmen dunker rundt i min krop meget længe og går ikke engang væk, da jeg sætter et lydbånd på. Hvor var det godt, at der ikke var andre, der så, hvad der skete i fjernsynet" (Turéll 2017, s. 44).

Seksuelle overgreb i forbindelse med børn omfatter, ifølge Kari Killén, børn, der bliver involveret i seksuelle aktiviteter med en voksen i familien eller af en voksen i familiens sociale netværk (Killén 2017, s 65). Lotus var 5 år da hun var udsat for overgrebet, og har derfor ikke været i stand til at forstå hvad der skete i situationen. Lotus beskriver i del 2 af sin bog, at børn der vokser op i hjem uden tilstrækkelig voksenkontakt, har tendens til at færdes ubeskyttet rundt samt måske søge kontakt

hos andre voksne, og at der i disse situationer være risiko for, at barnet udsættes for seksuelle overgreb (Turéll 2017, s. 117). Lotus sætter ikke en kilde på denne udtalelse, men det må antages at hendes mange års interesse for området samt erfaring med at holde foredrag har tilvejebragt hende denne information.

Det seksuelle overgreb af Lotus kan være sket i forbindelse med faderens uopmærksomhed på grund af hans misbrug. Det er derfor medtaget her som et omsorgssvigt.

Sammenfatning

Ovenstående afsnit anvender Kari Killéns teori om omsorgssvigt til at søge efter tegn på, hvorvidt Lotus blev udsat for omsorgssvigt i sin barndom. Analysen viser tegn på, at Lotus udsættes for psykiske overgreb i barndommen, hvor Lotus udsættes for ustabile og angstfyldte situationer. Hun har en grundlæggende angst for at miste sine forældre og hun har en tidlig ansvarsfølelse for at opretholde ro i hjemmet og undgå konflikter. Ud fra Lotus' fortælling ses der tegn på, at omsorgssvigtet i Lotus' barndom stammer fra hendes fars misbrug af alkohol. Misbruget skaber konflikter og uforudsigelighed i hjemmet, som påvirker Lotus og hendes selvfortælling.

4.3 Tilknytning

Kari Killén definerer to tilknytningsformer: Tryk tilknytning og utryk tilknytning. Disse defineres i *Kapitel 3: Teori*. I den trykke tilknytning oplever børn forældre der er tilgængelige, sensitive og beskyttende. Når barnet er trykt tilknyttet til sine forældre, vil det savne sine forældre når de er væk og blive glade når de kommer tilbage igen (Killén 2012, s. 45). Utryk tilknytning opstår når forældrene er følelsesmæssigt utilgængelige. Barnet oplever tilbagetrækning, kontrol og uforudsigelighed fra deres forældre (Killén 2012, s. 45). Lotus' fortælling viser både tegn på en tryk og en utryk tilknytning til sine forældre.

Tryk tilknytning til sin mor

Den trykke tilknytning kan ses i hendes relation til sin mor. Flere citater fra tidligere afsnit har vist, at Lotus savner sin mor når hun ikke er sammen med hende samt at hun bliver meget glad når moderen kommer tilbage igen. Lotus' mor er tilgængelig og sensitiv over for Lotus. Dette ses blandt andet i følgende citat:

" (...) Men ubehaget daler, så snart jeg hører min mors skridt mod laminaten ude i gangen; hun er på vej ind til mig med en skål varm mannagrød med honning. Det hjælper altid på den vilde dunken, når jeg kan høre, at mor er der et sted" (Turéll 2017, s. 11).

I den trykke tilknytning er forælderen beskyttende over for barnet. I relationen mellem Lotus og hendes mor er rollerne dog byttet om, og det er Lotus der er beskyttende over for sin mor:

"Jeg bliver stadig frygtelig nervøs, hver gang min mor er væk. Bare hun er fem minutter forsinket eller glemmer at ringe hjem og sige, at alt går godt hos hende, så tænker jeg straks, at der er sket hende noget forfærdeligt (...)" (Turéll 2017, s. 81).

At Lotus føler at hun skal beskytte sin mor, kan betyde, at hun har en følelse af at moderen ikke kan beskytte hende. Dette modsiger den trykke tilknytning, hvor det er forælderen der er beskyttende.

Utryk tilknytning til sin far

Der er tegn på, at Lotus har en utryk tilknytning til sin far. Relationen mellem dem er præget af, at faderen ofte er følelsesmæssigt utilgængelig når han er på værtshus:

"Far, når du har drukket tom og røget lille, kan vi så ikke godt tage hjem?', spørger jeg op mod baren, hvor han sidder og snakker med de andre mænd. Jeg spørger ham igen, for han hører mig ikke. Jeg vil helst ikke rejse mig og gå hen til bardisken, for de voksne deroppe er

mærkelige, og jeg forstår ikke rigtigt, hvad de siger, når de taler til mig"
(Turéll 2017, s. 19).

Der kan ses tegn på at Lotus udsættes for følelsesmæssig vanrøgt i de tilfælde hvor faderen er på værtshus. Følelsesmæssig vanrøgt opstår når forældre ikke engagerer sig positivt følelsesmæssigt i barnet, og når der ikke er noget samspil mellem forældre og barn (Killén 2012, s. 39-40). Når faderen er på værtshus, er han ikke engageret i Lotus og har kun fokus på sine egne behov, hvilket stemmer overens med indikatorerne på følelsesmæssig vanrøgt.

Derudover er deres relation præget af uforudsigelighed, som også blev beskrevet i afsnittet *Angstfyldte og ustabile situationer*. Afsnittet viste tegn på, at Lotus' tillid til sin far mindskes efter episoder med uforudsigelighed.

Lotus' fortælling viser ingen tydelige tegn på at være trygt tilknyttet til sin far. Hun savner ham ikke når han er væk, men nyder derimod at være alene med sin mor: *"Jeg kan godt lide, når far er på turné, for så har Pige og jeg lejligheden for os selv, fri for skænderier og for vores usynlige gæst"* (Turéll 2017, s. 22). Derudover viser Lotus' fortælling ingen tegn på, at faderen er beskyttende over for Lotus. Dette kan blandt andet begrundes i de mange situationer med uforudsigelighed samt Lotus' manglende tillid til sin far.

Sammenfatning

Lotus tilknytning til sin mor er tryk. På trods af den trykke tilknytning, har Lotus en følelse af at skulle beskytte sin mor. Tilknytningen til faderen er præget af uforudsigelighed og følelsesmæssig utilgængelighed på grund af faderens alkoholmisbrug, hvilket viser tegn på en utryk tilknytning. Derudover viser analysen tegn på, at faderens udsætter Lotus for følelsesmæssig vanrøgt, når han er på værtshus.

4.4 Lotus' identitetsdannelse i barndommen

Følgende afsnit analyserer Lotus' identitetsdannelse. Der undersøges hvordan hendes identitetsdannelse som barn blev påvirket af hendes fars alkoholmisbrug. Dette gøres ved brug af Lotus' fortælling om oplevelser, erfaringer og vendepunkter.

Specialet anvender den narrative tilgangs identitetsforståelse. Tilgangen har fokus på fortællingens betydning for meningsgskabelse samt fortællingens konstruktion af individets identitet. Identitet reproduceres og udvikles hele livet gennem fortællingen (Bo 2016, s. 35-36). Derudover anvendes Erving Goffmans teori om indtryksstyring, hvor individet styrer hvilke indtryk andre får ved at fremtræde på en bestemt måde og skjule dele af sin identitet backstage (Goffman 2014).

Narrativ identitet

Dette afsnit undersøger og reflekterer kort over Lotus' identitetsdannelse som voksent barn af en alkoholiker samt hvordan dette kan påvirke hendes fortælling.

I den narrative tilgang anses narrativer som meningsgskabende for individet. Individet anvender narrativer til at skabe mening i livet eller ved brud på den sociale orden (Bo 2016, s. 35). Lotus' fortælling er skrevet som en biografisk fortælling i en bog. Bogen er skrevet, mens Lotus er voksen og altså ikke længere lever i det narrativ hun fortæller om. Det, at vokse op under omsorgssvigt og uforudsigelighed kan anses som et brud på den sociale orden, hvilket narrativer kan være med til at skabe mening omkring. Derudover anser den narrative tilgang fortællingens betydning som central for individets skabelse af egen identitet på grund af dens meningsgskabelse (Bo 2016, s. 37). På baggrund af dette kan Lotus' fortælling om sin barndom anskues som en del af hendes meningsgskabelse som voksent barn af en alkoholiker, og dermed også som en del af hendes identitetsskabelse som voksen.

Ifølge den narrative identitetsforståelse, udvikles identitet gennem hele livet gennem individets fortælling om eget liv (Bo 2016, s. 42-43). Der kan derfor være forskel på Lotus' identitet som barn og som voksen. I Lotus' bog forsøger Lotus at finde tilbage til sine følelser og tanker som barn, hvilket ses i hendes anvendelse af nutid i fortællingen. Dette skaber en forståelse for Lotus' selvbillede og selvfortælling som

barn, men hendes fortælling vil være præget af at hendes identitet har udviklet sig gennem voksenlivet, og fortællingen er skrevet af den voksne Lotus.

Derhjemme vs. herude

I Lotus' fortælling er der stort fokus på dét at være anderledes og 'mærkelig'. Hun finder hurtigt ud af, at hendes familie er anderledes end andres. På et tidspunkt bliver Lotus veninder med en pige der hedder Eva. Lotus begynder at besøge Eva, og finder ud af at Evas familie ikke er som hendes egen. Evas forældre drikker ikke og der er faste regler og rammer for hverdagen i hendes familie:

"Der er mange regler hjemme hos Eva, som jeg lige skal vænne mig til; vi skal sige det til en af de voksne, når vi skal på toilettet, og spørge om lov til at starte en ny leg. Der er aftensmad kl. 18, og vi skal altid vaske hænder inden. Alle sætter sig til bordet, straks Evas mor kalder, og bliver siddende, til der bliver sagt velbekomme (...) Evas forældre skændes heller aldrig, og de ved altid hvad klokken er. 'Du bliver hentet om ti minutter' varsler Bent mig, så vi kan nå at lege færdigt i ro og mag, inden jeg skal ud og tage sko på" (Turéll 2017, s. 18-19).

Lotus' møde med Evas familie kan tolkes som et vendepunkt i Lotus' fortælling, da hendes syn på sin egen familie ændrer sig. Det er et skæbnesvangert øjeblik som gør, at Lotus' selvfortælling ændres.

Lotus finder ud af, at andre familier minder mere om Evas familie end om hendes egen og hun begynder at føle sig 'mærkelig'. Lotus' barndom har gjort at hun værdsætter andre ting end hendes jævnaldrende. For eksempel kan hun godt lide roen ved at læse (Turéll 2017). En dag er Lotus på besøg hos en veninde, hvor hun vælger at sætte sig sammen med venindens mor for at læse blade:

"Hvorfor gider du egentlig sidde og kigge i blade med min mor", spørger Bea mig, da jeg kommer ind på værelset efter at have siddet lidt ude i køkkenet med Lajla. 'Det ved jeg ikke' svarer jeg og får en ubehagelig fornemmelse af igen at have gjort noget rigtig mærkeligt uden selv at

have opdaget det. Bea kigger på mig med et undrende blik" (Turéll 2017, s. 57-58).

At Lotus sætter pris på at sidde stille og roligt med et blad, kan være tegn på at hendes urolige og uforudsigelige hverdag har påvirket hende og hendes værdier. I modsætning til nogle af hendes jævnaldrende, i dette tilfælde Bea, lægger Lotus stor værdi i ro og forudsigelighed. Der ses tegn på, at andres accept af Lotus og hendes adfærd begynder at betyde meget for Lotus, og hun begynder at ændre sin adfærd for ikke at være 'mærkelig'. Endnu et eksempel på dette ses, da hun overvejer at flytte ind i lejlighedens opbevaringsrum:

"Måske skulle jeg sløjfe projektet helt, kender jeg overhovedet nogen som helst andre, der bor i deres opbevaringsrum? Fuck altså, tænk, hvis jeg var flyttet herved uden at have opdaget, hvor mærkeligt det i virkeligheden er" (Turéll 2017, s. 90-91).

Lotus dropper hendes planer om at flytte ind i opbevaringsrummet, fordi hun er bange for at andre vil anse det som værende mærkeligt.

Lotus' forsøg på at undgå at fremstå som mærkelig, ved at ændre på hendes adfærd, kalder Goffman for *indtryksstyring* (defineret i *Kapitel 3: Teori*). Individets præsentation af sig selv, kan styre hvad andre mennesker tænker om dem. Lotus forsøger at fremstå så 'normal' som muligt, så andre mennesker accepterer hende som 'normal'. Det har stor betydning for individets identitet hvorvidt andre mennesker accepterer individets fremstilling af sig selv, så da Bea undrer sig over Lotus' opførsel, påvirker det Lotus' identitet og selvforståelse. Lotus ændrer derfor sin adfærd.

Ifølge Goffman har individet interesse for at gemme dele af sin identitet for andre mennesker. Han anvender begreberne *frontstage* og *backstage* (defineret i *Kapitel 3: Teori*). Det er i frontstage Lotus ændrer sin adfærd for at fremstå 'normal'. Hendes adfærd i frontstage reguleres efter andres reaktion på hendes adfærd, og dele af hendes adfærd og identitet gemmes i backstage.

Lotus' fortælling giver ikke udtryk for, at hun som barn talte med nogen om sin fars alkoholmisbrug. Hun går derfor ud fra, at andre ikke ved noget om, hvordan det står til derhjemme. En dag møder hun en dreng på gaden, som konfronterer hende med hendes fars alkoholmisbrug:

"Da jeg vender om for at løbe ned, står der en stor dreng lige foran mig, med armene i siderne. Jeg har aldrig set ham før, men det virker, som om han ved, hvem jeg er, for han ser direkte på mig. Jeg prøver at løbe uden om ham, men han flytter sig bare med og spærrer vejen med sine nu strakte arme. 'Min far siger...' starter han, men afbryder sin sætning fordi jeg igen prøver at slippe udenom ham, og han må flytte sig hurtigt efter mig. Jeg vil ikke høre, hvad han har at sige, jeg vil slet ikke høre, hvad han har at sige, jeg vil bare væk. 'Han siger, at din far er alkoholiker!' Med ét står verden stille. Der er kun drengen, mig og så det ord. Jeg ved ikke engang, hvad det betyder, men jeg tror, det har noget at gøre med alt det, som kun findes derhjemme, ikke herude. Hvor ved han det fra?" (Turéll 2017, s. 45-46).

Episoden med drengen kan ses som et vendepunkt for Lotus. Hun har forsøgt i lang tid at gemme hvad der sker derhjemme, og hun vidste ikke at andre kendte til situationen derhjemme. Hun vidste heller ikke at hendes far var alkoholiker, men hun regner ud, at det må have noget at gøre med al uroen der er derhjemme.

Sammenfatning

Ovenstående afsnit analyserer Lotus' identitetsdannelse i barndommen ved at identificere hvilke oplevelser og vendepunkter der har præget hendes selvfortælling. Vendepunkterne ændrer hendes identitet og hun går fra at anse sig selv som værende en normal pige, til at føle sig 'mærkelig'.

Goffmans teori om indtryksstyring og begrebsparret frontstage/backstage anvendes til at undersøge hvordan Lotus fremtræder overfor andre. Afsnittet viser tegn på, at

Lotus føler sig anderledes og 'mærkelig' og derfor begynder at ændre sin adfærd. Hun ønsker at blive mere 'normal' og skjuler derfor dele af sin identitet backstage.

4.5 Delkonklusion

Ovenstående kapitel viser indikationer på, at Lotus var udsat for omsorgssvigt i form af psykiske overgreb i hendes barndom. Hun fortæller om flere episoder i hendes barndom der var angstfyldte og ustabile. Derudover har hun en konstant frygt for at miste sine forældre samt en ansvarfølelse for at løse konflikterne i hjemmet. Alle disse indikatorer beskrives af Kari Killén som indikatorer på psykiske overgreb, som ofte forekommer når en eller flere forældre har et rusmiddelproblem (Killén 2017, s. 57-61). Derudover blev Lotus udsat for et seksuelt overgreb da hun var fem år gammel. Dette er muligvis sket på grund af hendes fars uopmærksomhed i forbindelse med hans alkoholmisbrug, og det medtages derfor som et omsorgssvigt.

Indikatorerne på omsorgssvigt kan spores tilbage til faderens alkoholmisbrug, da størstedelen af alle konflikter i hjemmet udvikles på grund af dette misbrug. Lotus' fortællinger er meget præget af hendes fars alkoholforbrug, hvilket tyder på, at det har haft stor betydning for hende og hendes selvforståelse da hun var barn.

Derudover viser kapitlet tegn på, at Lotus' identitet og selvfortælling påvirkes af hendes fars misbrug af alkohol. Lotus føler sig anderledes og mærkelig i forhold til sine jævnaldrende venner. Hun begynder derfor at ændre sin adfærd og skjule dele af sin identitet backstage. Goffmans teori om indtryksstyring og begrebsparret frontstage/backstage blev anvendt til at undersøge hvordan Lotus forsøger at styre andres indtryk af hende gennem hendes fremtrædelse.

Kapitel 5: Analyse af Mettes fortælling

Dette kapitel tager udgangspunkt i interviewet med Mette. Interviewet havde fokus på oplevelser i Mettes barndom samt hvordan oplevelserne påvirkede hende.

Mette er født i 1995 og er på interviewtidspunktet 23 år gammel. Hun fortæller om en barndom og ungdom i 90'erne og 00'erne. Hendes barndom er præget af hendes mors alkoholmisbrug og de oplevelser det fører med sig.

Følgende analyse undersøger hvordan Mette påvirkes af at vokse op med en alkoholiseret mor. Dette gøres ved at dykke ned i hendes fortællinger om sine erfaringer og oplevelser fra barndommen. Fortællingerne analyseres med fokus på identitetsdannelse og selvfortælling samt hvorvidt Kari Killéns identifikationer på omsorgssvigt kan identificeres hos Mette. Derudover reflekteres der over betydningsfulde begivenheder og vendepunkter i fortællingen jævnfør den narrative tilgang i specialet.

Analysen medtager flere citater fra Mettes fortælling. Dette gøres for at være tro mod fortællingen og fortællerens fortællemåde.

5.1 Introduktion til fortællingen

Følgende afsnit introducerer Mettes fortælling om sin barndom. Hovedpersonerne i fortællingen præsenteres og der reflekteres kort over Mettes relation til dem. Yderligere vil omdrejningspunktet for Mettes fortælling introduceres.

Hovedpersoner i Mettes fortælling

Hovedpersonen i Mettes fortælling er hendes mor. Hun boede sammen med sin mor til hun var 13 år gammel. Hende forældre har aldrig været gift og de boede hver for sig, derfor besøgte Mette sin far hver anden weekend (Interview Mette).

Mettes mor havde to sider: Den fulde side og den ædru side. Mette beskriver deres forhold i følgende citat:

"Hm hun var min bedste ven. Altså når hun drak var vi altid uvenner og skændtes stort set altid. Men når hun var ædru så fik jeg også tit lov til at blive hjemme fra skole og så har vi siddet og hygget. Vi så altid en

masse sport sammen og det er nok ikke så meget på et mor-datter-plan, men nok mere som sådan et veninde-plan, så jeg det mere som - som værende barn. Hun har nok set det på en anden måde. Men hun var min bedste ven. Jeg elskede hende rigtig højt” (Interview Mette).

Som ovenstående citat viser, elsker Mette sin mor meget højt, men de havde mange skænderier når moderen drak. Når hendes mor var ædru, havde de et rigtig godt forhold og Mette beskriver hende som sin bedste ven.

Mettes forhold til sin far er præget af at hun ikke så ham så tit og at hun var bange for ham:

”Hm jeg var meget bange for ham. Og jeg så ham jo egentlig ikke så tit. (...) så blev han gift igen, jeg fik nogle papsøskende og dem synes jeg var sjove at være sammen med. Så derfor havde jeg også mere lyst til at tage hjem til ham. Men jeg havde egentlig aldrig rigtig lyst til at tage hjem til ham før i tiden, jeg ville bare gerne være ved min mor. Øhm han blev gift igen da jeg var 11 tror jeg. Øhm men det var aldrig vanvittigt godt. Også selvom jeg følte vi måske blev lidt tættere inden jeg flyttede op til ham. Så har det nok aldrig været et betydeligt godt forhold. Jeg har nok altid bare været bange for ham” (Interview Mette).

Ovenstående citat viser, at Mettes forhold til sin far aldrig har været 'vanvittigt godt'. Hun er bange for ham og kommer mest hos ham for at være sammen med sin nye 'papfamilie'. Mette flytter hjem til sin far som 13-årig på grund af nogle ubehagelige oplevelser hos sin mor. Dette vil blive uddybet senere i kapitlet.

Mette har en storesøster, som er fire år ældre end hende. Hun beskriver sin søster som en beskytter. Søsteren passede altid på Mette i situationer hvor der var brug for det. Dog drillede hendes søster hende også meget, så Mette anså ikke deres forhold som særlig godt:

”Da vi var børn, var det faktisk ikke særlig godt. Det var nok sådan typisk at hun drillede mig rigtig meget og sådan noget. Men jeg elskede hende jo selvfølgelig og det var også sjovt når jeg endelig fik lov til at lege med hende og hendes venner” (Interview Mette).

Da Mette var seks år gammel, flyttede hendes søster hjem til deres far. Herefter ændrede deres forhold sig:

“Øhm men da hun så flyttede op til min far, så tror jeg igen. Jeg tror måske at jeg begyndte at føle at hun var på den onde side eller.. Fordi jeg var bange for min far og sådan noget. Og så begyndte hun at være lidt mere ligesom ham, synes jeg. Så derfor tror jeg at jeg blev lidt bange for hende, eller ihvertfald intimideret af hende sådan. Jeg følte mig ikke tryk ved hende. Så hun gik nok fra at være en beskytter til at være en fjende. Tror jeg.” (Interview Mette).

Hovedpersonerne i Mettes fortælling vil blive beskrevet yderligere i de følgende afsnit, hvor de fremtræder i hendes fortælling om oplevelser i hendes barndom.

Omdrejningspunktet i fortællingen

Omdrejningspunktet i Mettes fortælling er hendes mors alkoholmisbrug og hvordan det påvirkede deres liv. Mette beskriver sin barndom med fire ord:

”Dramatisk (pause) voldelig og utryk. Ja, måske er det de tre jeg tænker først på. Men jeg havde også mange sådan ting der var gode. Min mor hun elskede mig meget højt, så der var også meget kærlighed. Også fra mig til min mor. Jeg elskede hende jo meget højt. Ellers ville jeg jo forhåbentlig også være flyttet meget tidligere (griner). Så jeg tror også jeg vil sige kærlighed som den fjerde. Der har altid været en rød tråd gennem alt lort” (Interview Mette).

Citatet viser, at selvom Mettes mors alkoholmisbrug har medbragt drama, vold og utryghed, så har Mette følt meget kærlighed fra sin mor. Mette har oplevet mange voldsomme og utrygge oplevelser i sin barndom, som beskrives yderligere i de følgende afsnit.

Sammenfatning

Ovenstående afsnit introducerer Mettes barndom i forhold til hovedpersoner i fortællingen, hvor især hendes mor har stor betydning for fortællingen. Mette beskriver hendes forhold til sin mor, som fyldt med kærlighed, men også med mange skænderier. Hendes forhold til sin far er præget af, at hun er bange for ham og ikke ser ham så ofte. Derudover har hun en søster som driller Mette meget, men som også beskytter hende når der er brug for det. Omdrejningspunktet for fortællingen er moderens alkoholmisbrug og dertilhørende oplevelser.

5.2 Tegn på omsorgssvigt

Dette afsnit undersøger hvorvidt Mette var udsat for omsorgssvigt i sin barndom. Til dette anvendes Kari Killéns teori om omsorgssvigt. De følgende afsnits overskrifter er navngivet jævnfør Killéns indikatorer på psykiske overgreb: *Angstfyldte og ustabile situationer*, *Angsten for at miste sine forældre* og *Ansvarsfølelse*.

Angstfyldte og ustabile situationer

Ifølge Kari Killén er angstfyldte og ustabile situationer indikatorer på psykiske overgreb i hjemmet. Mettes barndom er især påvirket af oplevelser hvor hendes mors kæreste var voldelig overfor hendes mor. Mette fortæller flere gange om disse oplevelser, hvilket viser tegn på, at oplevelserne har påvirket hende. En af de oplevelser der har gjort størst indtryk på Mette, er en episode hvor han banker hendes mor og truer med at slå dem ihjel:

" (...) jeg var lige begyndt i øh børnehaveklasse og jeg kan ikke huske om jeg nåede at gå i første også. Det var fordi hun [taler om sin mor]

havde fået sig en kæreste, som hun sås meget med (...). Og så havde hun været ude en aften sammen med ham, hvor de havde drukket en masse. Og så, har hun bare, det var meget typisk for hende bare at lade min søster og mig være alene hjemme. Og så kommer hun så hjem forholdsvis tidligt på natten og er meget oprevet og meget meget beruset. Øhm og fortæller os så at ham her kæresten er gået amok og han vil slå os ihjel. Øh. Så derfor skal vi slukke alt lys og gemme os og lade som om vi ikke er hjemme. Øhm og så er der en masse tumult og det husker jeg ikke så tydeligt. Og så kommer han så og slår døren ind, og så banker han min mor. Og min søster hun låser os inde og ringer til politiet. Politiet kommer så og henter os og kører os ud til min far” (Interview Mette).

Ovenstående oplevelse påvirkede Mette i høj grad. Hun beskriver sine følelser i situationen således:

”Jeg var bange. Rigtig bange (...) Altså jeg var så bange at jeg næsten var handlingslammet. Jeg kan ikke huske at jeg har gjort andet end at gemme mig eller bare sidde. Det er altid min søster der har handlet og ringet til politiet. Låste os inde på værelserne, og sørgede altid for at jeg var beskyttet, og jeg var bare sådan pissebange. Ja” (Interview Mette).

At Mette udsættes for oplevelser som ovenstående, er et tegn på omsorgssvigt. Oplevelsen kan kategoriseres som et psykisk overgreb, da det er en angstfuld situation, hvor Mette oplever stor frygt. I en lignende situation oplever Mette igen at moderens kæreste er voldelig over for hendes mor:

” (...) imens han har siddet i fængsel, så har min mor åbenbart måske været sammen med en anden, går jeg ud fra. Øh og så kom han hjem til os. Og så sagde han at hun åbenbart skyldte ham en masse penge, fordi at hun havde åbenbart prostitueret sig selv, anklagede han hende for. Og så ville han have de penge som hun havde tjent på det, imens han havde været i fængsel (...) Og så går jeg hen, fordi at jeg har sådan en sparebøsse, og jeg prøver at tage nogle penge ud, sådan så han går. Og

han er bare sådan 'Det hjælper slet ikke' og sparker til mine ting og sådan noget. Øh og så begynder min mor så at skælde ud fordi han gik efter mig, og så gik han bare hen og tog hende og så nikkede han hende bare en skalle og brækkede hendes næse så der bare fosedede blod ud over det hele. Øh og så bagefter tog han hende i hånden og så skulle de over åbenbart, så vidt jeg husker, vride pikken om på ham hun havde været sammen med” (Interview Mette).

I ovenstående episode udsættes Mette igen for en angstfuld episode, som et barn ikke bør opleve. Efterfølgende kan Mette ikke få kontakt til sin mor, hvilket også gør Mette meget bange og urolig:

” (...) Men så det der med at jeg prøvede at ringe til hende. Jeg prøvede at ringe hendes nummer op og så at den bare siger den der lyd med at telefonen er ikke, altså at telefonen er gået i stykker. Bare den der (laver lyd) uh, den kunne jeg slet ikke holde ud at høre. Øhm og jeg prøvede bare at ringe til hende så mange gange. Og jeg tror det tog sådan. Jeg tror de var væk i sådan seks timer eller sådan noget, før de kom hjem igen. Det var også en rigtig skrækkelig oplevelse, og nok også en af de værste” (Interview Mette).

Ovenstående episode er endnu et psykisk overgreb på Mette, og der er derfor tale om et omsorgssvigt. Oplevelserne påvirker Mette i form af en følelse af frygt og angst. Hun beskriver episoden som *'skrækkelig'* og *'en af de værste'* (Interview Mette).

[Angsten for at miste sine forældre](#)

Truslen om at miste sine forældre, er ifølge Kari Killén og John Bowlby et af de værste psykiske overgreb et barn kan udsættes for. Mette fortæller i interviewet, at hun ville have ønsket, at hun var blevet fjernet fra sin mor i en tidlig alder. Hvis hun var blevet fjernet, ville hun havde undgået nogle ubehagelige oplevelser. Dog siger hun, at hun som barn ville have strittet meget imod, hvis man havde besluttet at fjerne hende fra hendes mor. Dette beskriver hun i følgende citat:

”Jeg ville have strittet så meget imod hvis du havde fjernet mig fra min mor. Og det er også der det er rigtig svært. Fordi jeg ville aldrig nogensinde have ladet nogen fjerne mig, jeg ville måske have stukket af hjem til hende og sådan noget (...). Så jeg tror det havde været forfærdeligt hårdt og en skrækkelig oplevelse for både mig og alle dem omkring mig hvis jeg skulle fjernes fra min mor, men jeg tror altså med voksne øjne når jeg ser tilbage, så ville det have været meget bedre for min trivsel gennem hele livet” (Interview Mette).

Mette viser tegn på, at hun som barn var bange for at miste sin mor. Da Mette bliver teenager, begynder hun at overveje at flytte hjem til sin far. Mette bliver træt af hendes mors alkoholforbrug, og truer sin mor med at flytte. Hendes mors reaktion er at begynde at true Mette med, at hun vil begå selvmord hvis Mette flytter fra hende. Denne trussel om at miste sin mor til selvmord, gør Mette bange og giver hende skyldfølelse:

”Det skal også siges, at der selvfølgelig har været samtaler øh efter jeg var blevet lidt ældre, med min mor. Hvor jeg har sagt til hende at jeg gerne ville flytte og sådan noget, mest når hun havde været fuld, så havde jeg råbt 'Jeg flytter hjem til min far'. Og så havde hun tit truet mig med, at hvis jeg nogensinde flyttede, så ville hun slå sig selv ihjel. Så jeg var også lidt bange. Jeg var lidt bange for at hun kunne finde på at gøre det. Et eller andet sted, så troede jeg ikke hun kunne finde på det. Fordi jeg troede hun var lidt for meget sådan, hvad skal man sige, en kryster til at gennemføre det, men selvfølgelig var tanken der da stadigvæk. Hvad nu hvis hun rent faktisk slår sig selv ihjel? Så er det min skyld. Så meget skyldfølelse. Meget skam” (Interview Mette).

Citatet viser, at Mette blev påvirket af at hendes mor truede med at begå selvmord. Truslerne giver Mette en følelse af skyld og skam over at have et ønske om at flytte fra sin mor.

At Mette er bange for at miste sin mor samt at moderen truer Mette med at begå selvmord, kan vise tegn på, at Mette udsættes for psykiske overgreb af sin mor. Mette føler angst, skyld og skam på grund af hendes mors trusler om selvmord.

Ansvarsfølelse

Ifølge Kari Killén vil en misbruger ofte projicere skyld over på barnet, og barnet vil føle et ansvar for misbruget. Mette giver ikke umiddelbart udtryk for at føle ansvar for sin mors misbrug. Dog føler hun et ansvar for at passe på sin mor og beskytte hende:

" (...) Altså den dag i dag, der tænker jeg at jeg allerede dengang har tænkt at jeg skulle beskytte hende eller passe på hende" (Interview Mette).

" (...) Men det er jo fordi jeg følte at hun ikke kunne klare sig uden mig og fordi jeg følte mig så forkert når jeg var adskilt fra hende" (Interview Mette).

Mettes ansvarsfølelse for at passe på sin mor er ikke unormal hos børn der vokser op med en misbrugende forælder. Ifølge Killén oplever barnet en kronisk bekymring for, om forælderen er i stand til at tage vare på barnet (Killén 2012, s. 40-41). Denne bekymring hænger også sammen med afsnittet ovenfor *Angsten for at miste sine forældre*. Bekymringen for hvorvidt forælderen er i stand til at tage vare på barnet, giver barnet en angst for at miste forælderen (Killén 2012, s. 40-41).

Mette føler et ansvar for at hjælpe sin mor ud af misbruget. Dette gør hun ved at vise sin mor hvor glad hun bliver, når moderen ikke drikker. Dette kan ses i følgende citat:

" (...) Og så satte vi kryds i kalenderen sammen, hver eneste dag hun ikke havde drukket. Så det kan jeg huske at jeg gjorde meget sådan 'Nu skal vi huske at sætte kryds i kalenderen i dag, mor'. Jeg kan huske at jeg var altid meget glad og jeg prøvede sådan at vise hende at jeg

syntedes det var godt. Og så fik jeg hende selvfølgelig til at love mange gange at det var sidste gang hun drak. Så jeg har fået mange løfter sådan 'Mor vil du ikke nok love at du aldrig gør det igen?' 'Jo selvfølgelig' bla bla bla. (...)" (Interview Mette).

Mettes har en ansvarsfølelse i forhold til at passe på sin mor og at hjælpe hende ud af sit misbrug. Dette er som nævnt normalt for børn af misbrugere og kan være tegn på, at barnet udsættes for en form for psykisk overgreb, og dermed et omsorgssvigt.

Sammenfatning

Ovenstående afsnit anvender Kari Killéns teori om omsorgssvigt til at søge efter tegn på, hvorvidt Mette blev udsat for omsorgssvigt i sin barndom. Der ses tegn på, at Mette udsættes for psykiske overgreb i barndommen, hvilket kan ses ved de angstfyldte situationer hun udsættes for. Derudover er hun bange for at miste sin mor og hun har en tidlig ansvarsfølelse for at passe på sin mor og forsøge at få sin mor til at stoppe med at drikke. Ud fra Mettes fortælling ses der tegn på, at omsorgssvigtet i hendes barndom stammer fra hendes mors alkoholmisbrug.

5.3 Tilknytning

Kari Killén definerer to tilknytningsformer: Tryk tilknytning og utryk tilknytning. Det følgende afsnit vil undersøge Mettes tilknytning til sin mor. Mettes far medtages ikke i analysen, da Mette ikke boede hos ham som barn og han har derfor ikke fungeret som primær omsorgsperson.

Tilknytning til sin mor

Mettes tilknytning til sin mor viser hovedsageligt tegn på en tryk tilknytning. Dette kommer til udtryk, da Mette savner sin mor når de ikke er sammen. I følgende citat beskriver Mette hvordan hun havde det når hun ikke var sammen med sin mor:

” (...) dengang synes jeg bare at jeg husker, at jeg bare altid var bange når jeg ikke var sammen med hende. Eller jeg følte mig utryg når jeg ikke var sammen med hende. Det var som om at det var forkert når jeg ikke var sammen med hende ihvertfald. Jeg følte mig meget draget af at jeg blev nødt til at være der sådan. Jeg var meget ked af det, når jeg var adskilt fra hende. Øhm jeg savnede hende altid rigtig meget. Jeg elskede hende jo vanvittigt højt. Men jeg kan bare huske at jeg virkelig ikke kunne udstå at være væk fra hende” (Interview Mette).

Der er dog også tegn på at Mettes tilknytning til sin mor indeholder dele fra den utrygge tilknytning. Mette føler hun skal beskytte sin mor, hvilket burde være omvendt. Det er mest normalt at moderen passer på barnet, og i den trygge tilknytning vil barnet søge beskyttelse hos sin mor. Ovenstående citat viser, at Mette søger kontakt hos sin mor og at hun elsker hende meget højt, hvilket igen viser tegn på en tryk tilknytning. I Mettes senere teenageår vælger hun at tage fuldstændig afstand fra sin mor, og Mette har ikke længere kontakt til hende. Dette viser tegn på en reaktion på en utryk tilknytning.

Sammenfatning

Mettes tilknytning til sin mor er både præget af en tryk og en utryk tilknytning. Den største indikator på tryk tilknytning er hendes store savn til sin mor, som hun ikke ville have ved en fuldstændig utryk tilknytning. Den utrygge tilknytning kommer til udtryk ved, at Mette føler hun skal passe på sin mor frem for omvendt.

5.4 Mettes identitetsdannelse i barndommen

Følgende afsnit analyserer Mettes identitetsdannelse som barn. Derudover er der fokus på, hvordan moderens alkoholmisbrug er med til at præge Mettes selvbillede og selvfortælling. Dette gøres ved brug af Mettes fortælling om oplevelser og vendepunkter i hendes barndom.

Der vil her tages udgangspunkt i den narrative tilgangs identitetsforståelse, som anser fortællingen som identitetsskabende. Identitet reproduceres og udvikles gennem hele livet gennem fortællingen (Bo 2016, s. 35-36). Derudover anvendes Goffmans begreber om indtryksstyring og frontstage/backstage (Goffman 2014).

At være anderledes

Mettes barndom er præget af hendes mors alkoholforbrug. Hun beskriver et hjem hvor der altid kommer mange mennesker, der er fest, ballade og meget musik. Da Mette starter i skole, går det op for hende, at det ikke er på samme måde hjemme hos hendes klassekammerater. I 0. klasse begyndte Mette at besøge en pige, der boede næsten lige over for Mette. Hun beskriver mødet med pigens familie således:

" (...) Hun var enebarn i en kernefamilie, altså med en mor og en far. Og jeg synes at det var så underligt, at der bare var så stille og roligt altid ovre ved dem. Og ja at der for det første var der begge forældre som tydeligvis holdte af hinanden. Og vi sad og spiste allesammen sammen og sådan noget. Og så var alting bare så roligt derovre, og jeg var vant til at der altid var så mange mennesker der gik ud og ind ad vores dør. Og der var altid så mange fester og så meget ballade og meget musik og sådan noget. Og det var der slet ikke derovre, og det synes jeg var så underligt" (Interview Mette).

Ovenstående episode kan tolkes som et vendepunkt for Mette. Hun opdager at det er anderledes hjemme ved hende i forhold til hos veninden. Der er stille og roligt hos veninden, og der er en mor og en far, som holder af hinanden. Det har ikke været den familiedynamik Mette har oplevet i sin barndom. Efterfølgende begyndte Mette at besøge flere jævnaldrende, og opdager at det er hendes egen familie der er anderledes:

”Og så begyndte jeg sådan jo flere venner jeg fik og jo flere jeg besøgte, jo mere gik det op for mig at det faktisk ikke var okay derhjemme”
(Interview Mette).

Mette begynder virkelig at føle sig anderledes og det er gået op for hende, at det der sker derhjemme, ikke er okay.

I 1. klasse oplever Mette endnu en episode, hvor hun føler sig anderledes. Episoden beskrives i det følgende:

”Vi skulle have sådan et temaovre i skolen, sådan i 1. klasse eller sådan noget, hvor at vi skulle bruge kapsler som penge. Og så havde jeg jo samlet virkede mange (griner) øl-kapsler. (griner) virkelig mange. Og så kommer jeg over med dem og jeg var bare stolt over at jeg havde så mange penge ikke? Så jeg kommer over med dem i skolen og jeg kan bare huske at alle bare virkelig sådan synes det var underligt at jeg havde så mange. Og min lærer kontaktede min mor for at høre hvordan det kunne være jeg havde så mange øl-kapsler (griner)” (Interview Mette).

Ovenstående citat viser, hvor normalt det var for Mette, at der blev drukket mange øl hjemme ved hende. Mette vidste godt, at det ikke var okay, at hendes mor drikker, men det tyder på, at hun ikke har forstået omfanget af sin mors alkoholforbrug. Da Mette fortæller episoden med øl-kapslerne, griner hun meget. Dette kan enten være et tegn på, at hun synes det var en komisk episode, eller at hun synes episoden var utrolig pinlig. Hun beskriver at alle synes det var underligt og at lærerne kontaktede hendes mor, så episoden må have påvirket hende og hun har måske følt at det var pinligt eller skamfuldt.

At Mette følte, at hendes familie var anderledes end andres, påvirker hendes selvfortælling og identitet. Hun har hele tiden anset sig selv og sin familie som 'normal', men mødet med andre børn gør at hun føler sig anderledes. Hun sammenligner sin familie med andre familier, og bliver mere opmærksom på, hvordan andre familiers hverdag fungerer. Hun begynder derfor også at være opmærksom på, hvordan hun og hendes familie fremtræder overfor andre.

Mette fortæller at hun som barn var stresset og tænkte meget. Hun kunne for eksempel tænke flere scenarier igennem inden hun kastede sig ud i noget, og hun inviterede kun venner med hjem når hun vidste at alt var okay derhjemme. Hendes beskrivelse af sig selv som barn er, at hun følte sig stille og tilbagetrukket, men at andre så hende som social, glad og udadvendt. Følelsen af at være stille og tilbagetrukket beskriver hun således:

”Jeg tror folk har synes jeg var meget social og glad i skolen, og sjov. Jeg kan huske at jeg altid grinte meget med mine venner i skolen. Øhm og jeg tror måske at jeg har set mig selv som værende meget stille. Selvom det ikke er det andre har oplevet. Men det er måske fordi jeg kom hjem og så var jeg meget stille. Eller måske er det fordi jeg ikke har fået sagt alt det jeg gerne ville, men jeg synes altid at jeg har været meget tilbagetrukket. Hvilket er sjovt, fordi det er slet ikke det jeg har hørt fra andre. Men forsigtig også. Jeg kastede mig ihvertfald ikke ud i noget før jeg vidste det var godt. For eksempel tog jeg aldrig venner med hjem før jeg var sikker på at alting var okay. Så tror jeg at jeg tænkte meget mere end et barn i min alder skulle. For eksempel over forskellige scenarier. Meget stresset nok” (Interview Mette).

At Mette følte sig meget stille og tilbagetrukket kan have noget at gøre med, at hun skulle holde sin mors alkoholmisbrug hemmeligt. Som hun siger i ovenstående: *” (...) måske er det fordi jeg ikke har fået sagt alt det jeg gerne ville (...)”* (Interview Mette). Mette ønskede ikke at andre skulle vide noget om, hvordan det var derhjemme, når hendes mor var fuld.

Det, at Mette har følt sig anderledes og har skullet gemme hendes mors alkoholproblem, har ifølge Erving Goffman noget at gøre med, hvordan Mette ønsker at fremstå over for andre. Ved at fremstå glad og social, undgår Mette at de andre i skolen opdager hendes mors alkoholproblem. Dette kalder Goffman for indtryksstyring. Mette styrer hvilke indtryk de andre børn og lærerne får af hende, for på den måde at virke 'normal'. Man kan ifølge Goffman sige, at når Mette er i skole er hun *frontstage*, hvor hun optræder som en normal, sjov og glad pige. Når hun

kommer hjem, er hun *backstage*, hvor alkoholproblemet fylder mere og hun skal her ikke fremstå på en bestemt måde. Goffman beskriver *backstage* som bag kulisserne på en scene, hvor man kan være sig selv og ikke have en facade eller en bestemt fremtræden kørende.

Mette beskriver et vendepunkt, hvor hendes hemmeligheder fra *backstage* bliver røbet. Hun er 13 år gammel og har fået lov til at holde fødselsdagsfest for nogle veninder:

” (...) jeg synes bare det var så fedt at nu kunne mine venner endelig komme hjem og se min nye fede lejlighed og vi skulle bare hygge og have det rigtig lækkert. Og jeg plejede altid at vide, min mor drak altid hver anden dag, stort set. Det var meget sjældent at hun lavede om på sin rytme (...) men så vidste jeg altid hvilke dage jeg kunne invitere folk med hjem på. Og jeg havde regnet ud i god tid, at det var fint. Og jeg havde selvfølgelig sagt til min mor, at nu skal der ikke ske noget (...) Og så tager jeg de her veninder med hjem og vi havde nok fri senest klokken tre og så var hun bare pisse stiv. (...) det var meget tydeligt for mig, at jeg kunne se på dem, at de synes der var noget der var helt galt omkring min mor. Jeg ved ikke om de med det samme kunne regne det ud, men de var sådan helt (suk) de var helt stive og sådan de synes det var ubehageligt at være der. Det var meget tydeligt at aflæse på dem. Hm og så begyndte min mor at græde, da jeg fik en dvd-film som hun synes var sørgelig. Det var bare skrækkeligt. For det første var det pinligt og så kunne jeg bare mærke at hele min verden begyndte at være lidt vakkelvorn. Og jeg kom ind i sådan en kæmpe angst-agtig-bobble, hvor jeg slet ikke vidste hvad jeg skulle gøre af mig selv. Så jeg skyndte mig hurtigt at få mine veninder ind på mit værelse og øh så kan jeg faktisk ikke huske hvad vi egentlig lavede. Jeg kan bare huske at de tog tidligt hjem” (Interview Mette).

Ovenstående episode tolkes som et vendepunkt i Mettes fortælling, fordi hun ikke længere kan holde på hemmeligheden om, at hendes mor drikker. Hun beskriver at hendes verden bliver 'vakkelvorn' og at hun får en følelse af angst. Det er denne

episode der gør, at Mette flytter fra sin mor og hjem til sin far. Mettes reaktion på episoden beskrives således:

”Øhm og der skændtes mig og min mor så meget, fordi at det var virkelig der at det gik op for mig, at det var nu at det hele var ved at smuldre. Vi kunne ikke holde det her hemmeligt længere og at nu kom der til at ske noget. Og jeg vidste det bare. Det var umuligt at skjule det længere”
(Interview Mette).

Hele Mettes fremtræden som et 'normalt' barn smuldrer. Nu kan hun ikke holde på hemmeligheden længere. Et par dage efter konfronterer den ene veninde Mette med, at hun godt ved at hendes mor drikker og at hun har talt med sin mor om det. Mette tager hjem til veninden, hvor hendes far henter hende, og på den måde flytter Mette væk fra sin mor og hjem til sin far (Interview Mette).

Sammenfatning

Mettes identitetsdannelse i barndommen er præget af, at hun ønsker at holde sin mors alkoholproblem hemmeligt. Hun forsøger at fremtræde på en bestemt måde, så hun kan styre andres indtryk af hende, og på den måde gemme hendes problemer backstage. Mette finder tidligt ud af at hendes familie er anderledes end andres, og at det ikke er okay at det er som det er derhjemme. Mettes selvfortælling og identitet påvirkes af, at hun føler sig anderledes end andre. Hun føler selv at hun er en stille og tilbagetrukket pige, mens andre beskriver hende som sjov og glad.

5.5 Delkonklusion

Analysen af Mettes barndom viser tegn på, at Mette var udsat for omsorgssvigt i form af psykiske overgreb i hendes barndom. Hun fortæller om nogle meget angstfyldte episoder, hvor hendes mor blev udsat for voldelige overgreb af en kæreste. Mette var vidne til disse voldelige overgreb, hvilket gjorde hende utroligt bange. Yderligere tegn på psykiske overgreb kan ses i hendes angst for at miste sin mor, hvilket Kari Killén beskriver som normalt for børn med forældre med rusmiddelproblematikker (Killén

2017, s. 57-61). Endnu et tegn på psykiske overgreb der ofte forekommer når man har forældre med rusmiddelproblemer, er Mettes ansvarsfølelse overfor sin mor. Mette føler at det er hende der skal beskytte sin mor, og hun føler et ansvar for at hjælpe sin mor ud af sit misbrug.

Analysen af Mettes identitetsdannelse viser, at Mettes selvfortælling påvirkes af hendes mors alkoholproblem. Mette føler sig anderledes i forhold til sine venner og veninder, hvilket gør, at hun forsøger at fremstå 'normal'. Hun holder sin mors alkoholproblem hemmelig for andre ved hjælp af indtryksstyring og opretholdelsen af en bestemt fremtræden.

Kapitel 6: Ligheder i de to fortællinger

Dette kapitel vil kort sammenligne Lotus' og Mettes fortælling om en barndom med en alkoholiseret forælder. Formålet med sammenligningen er at finde yderligere belæg for, at en forælders alkoholmisbrug kan medføre omsorgssvigt samt påvirke barnets identitetsdannelse og selvfortælling.

6.1 Misbrugende forælder

Lotus og Mette vokser begge op med en alkoholmisbrugende forælder. Begge forældre er afhængige af alkohol i børnenes barndom. Lotus' far drikker alkohol hver dag, mens Mettes mor drikker alkohol omkring hver anden dag. I begge tilfælde medfører forældrenes alkoholmisbrug nogle oplevelser for børnene, som påvirker dem og deres selvfortælling. I de følgende afsnit sammenlignes børnenes oplevelser i barndommen i forhold til hvordan børnene påvirkes af misbruget, både i forhold til omsorgssvigt og påvirkning af deres identitetsdannelse.

6.2 Omsorgssvigt

Anvendelsen af Kari Killéns teori om omsorgssvigt viste tegn på, at både Lotus og Mette udsættes for omsorgssvigt i deres barndom. Derudover viste analyserne tegn på, at omsorgssvigten var en følge af, at deres forældre var alkoholmisbrugere.

Alkoholmisbruget medførte ustabile og angstfyldte oplevelser for børnene. Lotus' barndom var især præget af ustabile oplevelser, hvor hendes far blandt andet efterlod hende alene i lejligheden mens han tog på værtshus. Mettes barndom var især præget af angstfyldte og voldelige oplevelser, hvor hun så sin mor blive udsat for voldelige overgreb.

Forældrenes misbrug og det dertilhørende omsorgssvigt, påvirker Lotus og Mette i forhold til en række følelsesmæssige reaktioner. Først og fremmest oplever de angst og frygt, som hos dem begge kommer til udtryk som fysiske reaktioner i en tidlig alder. Derudover føler både Lotus og Mette skam og skyld i forbindelse med deres forældres alkoholmisbrug.

Endnu en lighed mellem Lotus og Mette i forhold til hvordan de påvirkes af deres forældres misbrug kan ses i deres ansvarsfølelse. Lotus' ansvarsfølelse kan ses i den måde hun føler et ansvar for at skabe ro i hjemmet. Hun føler at det er hendes ansvar at holde værtshusbesøgene med sin far hemmelige for sin mor. Når moderen så alligevel finder ud af, at Lotus har været med på værtshus og bliver sur og skuffet over det, får Lotus skyldfølelse over det. Mettes føler et ansvar for at beskytte sin mor samt at hjælpe sin mor ud af alkoholmisbruget.

6.3 Påvirkning af identitetsdannelse

Lighederne i analyserne af Lotus' og Mettes fortællinger i forhold til påvirkning af deres identitetsdannelse, kan tydeligst ses i deres møde med andre familier. I begge tilfælde opleves mødet med andre familier som et vendepunkt, da det får Lotus og Mette til at føle sig 'mærkelig' og 'anderledes'. Pigerne har følt sig som normale børn, men deres selvfortælling og identitet ændres, da de finder ud af, at deres familier ikke er på samme måde som de andre børns familier.

Pigerne anvender begge indtryksstyring og holder deres forældres misbrug hemmeligt. Indtryksstyringen anvendes til at styre deres fremtræden overfor andre. Dette gør de for at virke 'normale', da de føler sig 'mærkelig' og 'anderledes' sammenlignet med andre. De forsøger begge at holde deres forældres misbrug af alkohol hemmeligt for andre og nævner derfor ikke alkoholproblemet når de er

frontstage, hvor de forsøger at fremtræde 'normale'. Ifølge Goffman anvender alle mennesker indtryksstyring, hvor dele af deres identitet holdes hemmelig (Goffman 2014, s. 51). I Lotus' og Mettes tilfælde er det dog en stor del af deres identitet der skjules, hvilket kan påvirke dem og deres selvfortælling.

6.4 Delkonklusion

Dette kapitel har vist, at Lotus' og Mettes narrativer har mange lighedspunkter i forhold til hvordan de blev påvirkede af at vokse op med en alkoholiseret forælder. De har begge været udsat for omsorgssvigt i form af psykiske overgreb, med følgende følelsesmæssige påvirkninger i form af angst, frygt, skyld og skam. Derudover påvirkes Lotus og Mettes identitetsdannelse ved, at store dele af deres identitet skjules for at fremtræde så 'normal' som muligt. Dette gøres fordi de begge føler sig anderledes qua de oplevelser de udsættes for på grund af deres forældres alkoholmisbrug.

Del III: Analyse af TUBA

Denne del af specialet indeholder en analyse af TUBAs arbejde med børn af alkoholikere. Analysen tager udgangspunkt i den narrative tilgang, ved at have fokus på, hvordan TUBA fortæller om børn af alkoholikere og deres udfordringer samt i måden hvorpå de fortæller om arbejdet med børnene herunder hvilken funktion de har for børnene. Der vil grundet den narrative tilgang være fokus på at anvende TUBAs egne ord, og der vil derfor medtages længere citater i analysen.

Kapitel 7: Analyse af TUBA

Analysen af TUBA opdeles i to dele, hvor første del har fokus på TUBAs fortælling om børn af alkoholikere, herunder hvilke udfordringer børnene har. Anden del undersøger hvordan TUBA arbejder med børnene samt hvilken funktion de har for børn af alkoholikere. Analysen har til formål at besvare anden del af problemformuleringen: *'Hvilke indsatses findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?'*.

7.1 TUBAs fortælling om børn af alkoholikere

I starten af interviewet med regionsleder, Henrik Prien, blev han spurgt ind til, hvilke udfordringer de møder hos de børn og unge der benytter sig af TUBAs tilbud. Den største udfordring hos dem er følelsesmæssige problemer i forhold til sig selv. Disse udfordringer uddybes i det følgende afsnit. Der vil være fokus på, hvordan disse problematikker stammer fra forældrenes misbrug samt hvorvidt de samme problematikker kan spores tilbage til dette speciales to fortællinger af Lotus og Mette.

Følelsesmæssige problemer i forhold til sig selv

De børn og unge, der har følelsesmæssige problemer i forhold til sig selv, har ifølge Henrik Prien ofte udfordringer med deres selvværdsfølelse. Deres selvværdsfølelse udfordres blandt andet, når deres forældre fravælger dem til fordel for alkohol. Henrik Prien beskriver det således:

” (...) Altså som en ung for eksempel beskrev det, jamen øh jeg føler ikke særlig stor værdi når min mor vælger flasken frem for mig. Så det er klart at kerneissue i det med at have en mor eller far der er i et misbrug, det er netop at det påvirker deres evne til at være nærværende og også påvirker selvfølgelig deres forældreevne. Det er jo det som børnene direkte oplever, blandt andet i det her med om de bliver valgt til og når de så oplever at de ikke gør det, øh jamen så påvirker det jo selvfølgelig deres følelse af værdi og dermed også selvværdstemaet” (Interview TUBA).

Henrik Prien beskriver hvordan forældres forældreevne påvirkes af deres misbrug, herunder deres evne til at være nærværende over for deres børn. Denne beskrivelse af manglende nærvær i forholdet mellem forælder og barn stemmer i nogen grad overens med Kari Killéns beskrivelse af relationen mellem forælder og barn når børn udsættes for følelsesmæssig vanrøgt. Følelsesmæssig vanrøgt opstår når barnets kognitive, emotionelle og sociale behov ikke bliver tilstrækkeligt dækket, og når forældrene ikke engagerer sig positivt i barnet (Killén 2012, s. 39-40). I Henrik Priens beskrivelse, er der netop tale om, at forældrene ikke engagerer sig i barnet, men derimod i deres misbrug. Dette sker blandt andet, når forældrene vælger flasken frem for barnet, som han beskriver det i ovenstående citat. Barnets sociale behov bliver i sådanne tilfælde ikke dækket tilstrækkeligt, og der kan være tale om omsorgssvigt i form af følelsesmæssig vanrøgt. Børnene bliver ifølge Henrik Prien påvirket på deres selvværdsfølelse og følelse af værdi. Ifølge Killén kan følelsesmæssig vanrøgt påvirke barnets hjerne, hvilket kan skabe følelsesmæssige, sociale og kognitive udviklingsforstyrrelser hos barnet. Hun anser derfor følelsesmæssig vanrøgt som den mest alvorlige form for omsorgssvigt, hvis man ser bort fra de mest alvorlige fysiske overgreb (Killén 2012, s. 39-40).

Lotus og Mette oplever også denne form for følelsesmæssig vanrøgt, hvor henholdsvis deres far og mor vælger dem fra til fordel for alkohol. Lotus fortæller konkret om situationen, hvor hendes far efterlader hende alene i en tom lejlighed, for

at tage på værtshus. Hendes far har i dette tilfælde kun tænkt på sit behov for at tage på værtshus, og har derfor ikke haft fokus på Lotus' velbefindende.

Ovenstående viser tegn på, at misbrugende forældre i nogle tilfælde kan udsætte deres børn for omsorgssvigt i form af følelsesmæssig vanrøgt. Dette begrundes ved, at forældrene ikke engagerer sig positivt i barnet, når de vælger alkoholen frem for barnet. Dette kan påvirke barnets selvværdsfølelse og følelse af værdi. I værste tilfælde, kan følelsesmæssig vanrøgt påvirke barnets hjerne og give forskellige former for udviklingsforstyrrelser jævnfør Killens teori (Killén 2012, s. 39-40).

I forlængelse af Henrik Priens pointe omkring misbrugets påvirkning på børnenes selvværdsfølelse, påpeger han, at familiedynamikken i en familie med misbrugsproblematikker ligeledes kan påvirkes af misbruget. Dette kommer til udtryk i følgende citat:

" (...) Det der med, hvad er det egentlig jeg formår at gøre? Og det er der måske to grunde til. Den ene grund det er det her med, jamen hvad er det for nogle forældreroller jeg har haft og hvordan er jeg selv blevet set og er blevet bakket op i de ting jeg har gjort. Og har der manglet noget der, jamen så påvirker det også deres, hvad kan man sige, selvopfattelse af hvad de formår og hvad de egentlig kan. Og i og med at der jo også er et kernetema omkring familiedynamikken med at børnene kommer til at tage et stort ansvar. Der er jo flere af dem eller rigtig mange, der faktisk beskriver det her med jamen jeg har jo været mor for min egen mor, eller jeg har været forældre for mine egne forældre, ikke?"
(Interview TUBA).

Familiedynamikken påvirkes ifølge Henrik Prien, når børnene begynder at tage ansvar for dem selv og deres forældre. Han relaterer det til forældrerollerne i familien, hvor barnet føler at forældrerollen ligger hos dem og at det er dem der er forældre for

deres egne forældre. Denne familiedynamik kan ses i Killéns beskrivelse af familier, hvor børn udsættes for psykiske overgreb. De psykiske overgreb opstår, når omsorgspersonen har en vedvarende holdning, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Dette kan være i forbindelse med en adfærd eller livsstil fra forældrene (Killén 2012, s. 40). Killén anvender familier med rusmiddelproblematikker som eksempel på en familie, hvor psykiske overgreb kan forekomme. Her beskriver hun, at børnene oplever voksne mennesker der ikke kan tage vare på sig selv eller på deres børn (Killén 2017, s. 57-61). Dette kan ses i overensstemmelse med Henrik Priens beskrivelse af, at barnet overtager forælderrollen overfor deres forældre. Barnet oplever måske, at forældrene ikke er i stand til at tage vare på dem, og barnet begynder derfor at tage et stort ansvar for at passe på sig selv og sine forældre. Dette giver et stort ansvar for barnet i en meget tidlig alder, hvilket må antages at påvirke deres selvbillede og identitetsdannelse. Henrik Prien beskriver det store ansvars påvirkning på barnet i følgende citat:

”Det der med at stå med et ansvar så tidligt i livet, jamen det giver jo også en følelse af at man ikke formår at slå til fordi man, for det første slet ikke skulle have haft det ansvar, men også fordi man ikke rigtig synes at det her med at tage ansvar for at familien har det godt, jamen det er jo svært at lykkes med den mission. Fordi et misbrug kan jo kun stoppe hvis den der har misbruget, er interesseret i det, ikke? Det vil sige, at det giver også en følelse af, ikke helt at kunne slå til øh når de sådan ubevidst har den der følelse af, at det er deres ansvar, ikke? Hvilket jo så både igen kan påvirke selvværds- og selvtillidsfølelsen, ikke?” (Interview TUBA).

I ovenstående citat påpeger Henrik Prien, at det store ansvar barnet tager, når deres forældre har et misbrug, påvirker deres selvværds- og selvtillidsfølelse. Dette begrundes han ved, at barnet ikke kan lykkes med ansvaret, både fordi barnet ikke er i stand til det på grund af sin alder, men også fordi barnet ofte forsøger at få sin

forælder ud af sit misbrug. Dette kan ifølge Henrik Prien ikke lykkes med mindre forælderen selv er interesseret i at komme ud af sit misbrug, og når det så mislykkes for barnet at opnå sin mission, påvirkes deres selvtillidsfølelse.

Ansvarsfølelsen rettet mod, at få sin forælder ud af sit misbrug, ses også i Mettes fortælling. Mette forsøger ihærdigt at vise sin mor hvor glad hun bliver når hun ikke drikker, men det lykkes aldrig for Mette at få sin mor ud af sit misbrug. Dette må ifølge Henrik Priens erfaringer med andre børn af alkoholikere, have påvirket Mettes selvværds- og selvtillidsfølelse. En anden problematik der går igen hos børn af alkoholikere, er deres ansvarsfølelse for at passe på og beskytte deres forælder. Det kommer Henrik Prien ind på i følgende citat:

" (...) for nogen af dem handler det om at de stadig føler et ansvar for forældrene. Også for eksempel når de er flyttet hjemmefra. Så de kan være bekymrede for for eksempel den misbrugende mor, jamen hvordan skal hun klare det når jeg ikke er i hjemmet mere og ligesom kan hjælpe hende og holde øje med hende. Så de kan faktisk også få dårlig samvittighed over, jamen jeg burde være der for den misbrugende forælder" (Interview TUBA).

Barnet føler et ansvar for at passe på sine forældre, og når de flytter hjemmefra have dårlig samvittighed, fordi de ikke længere kan passe på deres forældre. Dette ses også i Mettes tilfælde. Da Mette flytter hjem til sin far som 13-årig, kan hun slet ikke holde ud at tænke på sin mor af ren skyldfølelse. Dette kan ses i følgende citat:

" (...) Hvad nu hvis hun rent faktisk slår sig selv ihjel? Så er det min skyld. Så meget skyldfølelse. Meget skam. Men ja det var jo ikke fordi, altså selvfølgelig elskede jeg hende stadigvæk, men jeg kunne bare ikke holde ud at tænke på hende. Fordi at jeg følte mig som sådan en dårlig person. Jeg havde ikke plads til andet end at, tror jeg, at tænke på mig

selv og hvilket forfærdeligt menneske jeg var. Det var mest det der fyldte” (Interview Mette).

Mette havde en følelse af skyld da hun flytter hjem til sin far. Mest fordi hendes mor havde truet med at begå selvmord hvis hun flyttede. Det kan ifølge Henrik Prien være svært for et barn af en alkoholiker at slippe tanken om sin forælder når man er flyttet hjemmefra. Man er blevet vant til at holde øje med og passe på sin forælder. Henrik Priens beskrivelse af det kan ses i følgende citat:

” (...) Så der var for eksempel en ung der sagde at hver gang jeg hører telefonen ringe eller jeg får en sms, så tror jeg det har noget med min far at gøre. At han måske er kommet på sygehuset. Så på den ene side vil jeg gerne sige fra overfor min far fordi det fylder rigtig meget i mig når jeg får beskeder fra ham. Det kan også være at han skælder mig ud eller et eller andet. Og samtidig har jeg det også dårligt med ikke at være i kontakt med ham, fordi jeg er bekymret for at han måske ryger på sygehuset og måske kommer til at dø af det her inden for kort tid, ikke? Så du ved, det bliver et dilemma. Det kunne være et dilemma de kunne have brug for hjælp til. Og hvordan håndterer jeg at stå i den her dilemmasituation i forhold til en misbruger” (Interview TUBA).

I ovenstående citat pointerer Henrik Prien et dilemma, der kan forekomme for børn af alkoholikere. Som nævnt, har børn af alkoholikere en ansvarsfølelse og bekymring for deres misbrugende forælder. Når de så flytter fra sin forælder, opstår der et dilemma, hvor barnet på den ene side ønsker at tage afstand til sin forælder, men på samme tid er styret af sin bekymring for forælderen.

Sammenfatning

TUBAs fortælling om børn af alkoholikere, viser tegn på, at børn af alkoholikere udsættes for omsorgssvigt. Dette er både i form af følelsesmæssig vanrøgt, hvor børnene vælges fra til fordel for alkohol, og i form af psykiske overgreb, hvor

forældrenes livsstil gør, at børnene lever i en angst for at miste sin forælder fordi de hverken kan tage vare på dem selv eller deres børn.

Henrik Prien fra TUBA har gennem sin erfaring med børn og unge i TUBA samt forskning på området, eksempler på hvordan børn af alkoholikere påvirkes af deres opvækst. De fleste børn af alkoholikere får følelsesmæssige problemer i forhold til dem selv. Her nævnes, at børnenes selvværd- og selvtillidsfølelse påvirkes i negativ grad. Derudover påvirkes dynamikken i familien, og barnet tager et større ansvar. Barnet kan føle ansvar for at beskytte sin forælder samt at få sin forælder ud af sit misbrug.

Henrik Priens eksempler ses i overensstemmelse med analyserne af Lotus og Mettes fortællinger om deres barndom og hvordan de blev påvirket heraf.

7.2 Socialt arbejde

Denne del af analysen undersøger hvordan TUBA arbejder med børn af alkoholikere. Deres arbejde analyseres ved brug af teori og forskning om socialt arbejde. Derudover undersøges der hvilken funktion TUBA kan have for et barn af en alkoholiker samt hvilken funktion de har på et større samfundspolitisk niveau.

TUBA-terapi-og-rådgivning

TUBA arbejder ifølge deres hjemmeside med deres egen form for terapi, som de kalder TUBA-terapi-og-rådgivning (TUBA 2019). Henrik Prien beskriver deres metode som en differentieret tilgang, som tilpasser sig den unges behov. Unge, der er vokset op med en alkoholiseret forælder, har et bredspektret symptombillede og kan være påvirket på næsten alle livsområder (Interview TUBA). Børn og unge, der kommer i TUBA, kan have angstsymptomer og depressionssymptomer, nogle ønsker hjælp til relationen til den misbrugende forældre, mens andre ønsker hjælp til at kunne gennemføre deres uddannelse. Ifølge Henrik Prien forsøger TUBA at skræddersy terapien til den enkelte ung (Interview TUBA). Han beskriver det blandt andet i følgende citat:

” (...) vi læner os op ad hvad terapiforskningen siger virker, dernæst tager vi også udgangspunkt i den viden vi har omkring dynamikken i familien og noget af det der netop går igen, det er jo at de unge har skulle tilpasse sig noget. Altså har skulle tilpasse sig det misbrug der har været i hjemmet. Så derfor vil vi i TUBA ikke være et sted hvor de unge igen skal være dem der tilpasser sig for eksempel en bestemt metode. Hos os, der er det os der ligesom tilpasser sig de unge vi har med at gøre, ikke?” (Interview TUBA).

TUBA anvender både individuelle forløb og gruppeforløb. Dette beskrives af Henrik Prien i det følgende:

” (...) Altså enten kan man få et individuelt forløb eller man kan få et gruppeforløb og det kan jo også være en kombination, altså ikke på samme tid, men det kan jo være at man starter med nogle individuelle samtaler og får hjælp til helt specifikke ting, der er hjælpsomme at have i to-til-to-samtale eller hvor man sidder ene overfor en terapeut. Og så kan det godt være der er andre ting, hvor det kan være det giver mening at være i en gruppe, hvor man også kan få andre unges perspektiv på de ting man har af udfordringer, ikke? Så der er begge tilbud i vores afdelinger” (Interview TUBA).

Ovenstående citat viser igen, at TUBA tilpasser terapien efter hvad den enkelte har brug for. Dette kan være i form af individuel terapi, gruppeterapi eller en kombination af disse. Derudover inddrager TUBA forældre, søskende, venner og kæresten, når den unge ønsker det. Dette kan ses i følgende citat:

” (...) hvis den enkelte unge både har et ønske om at få inddraget forældre eller nogle andre, søskende eller det kan også være en kæreste for eksempel. Jamen så kan vi gøre det. Og det kan også være at vi selv vurderer at det kunne være godt at få den og den person med i et forløb

og så øh hvad kan man sige, så lufter vi den tanke med den unge og snakker med dem om et kunne være noget de kunne være interesserede i. Og også, hvis det er, hvordan skal vi gøre det og hvornår skal vi gøre det i forløbet. Så man kan sige, at vi gerne vil trække på alt det, der nu kan hjælpe den unge, med de mål de har og de udfordringer de har”
(Interview TUBA).

Ovenstående citat viser, at den unge inddrages i beslutninger i forhold til terapiforløbet. De er medbestemmende i forhold til hvilken type terapi de ønsker samt om de ønsker at inddrage relationer i terapien, hvordan det skal foregå og hvornår. TUBA kommer med forslag til den unge, som er baseret på deres erfaringer og forskning på området.

TUBA anvender psykoterapeutisk støtte til behandling af unge, der er vokset op i familier med alkoholproblemer (TUBA 2019). Psykoterapi stammer fra det psykodynamiske perspektiv, hvor især sindet er i fokus. Begrebet *psykodynamisk* henviser til, at psyken opfattes som dynamisk og foranderlig. Ifølge Gunn Strand Hutchinson og Siv Olteidal, er den klassiske psykoanalyse i form af Freuds teori om drifter og personlighedsstruktur, aldrig blevet anvendt i rendyrket form i socialt arbejde (Hutchinson & Olteidal 2006, s. 42). Psykodynamisk teori giver indblik i personlighedsudvikling samt de problematikker der kan være i forbindelse med denne udvikling. Der er her især fokus på, hvordan problemer i barndommen påvirker personlighedsudviklingen som voksen (Hutchinson & Olteidal 2006, s. 41-88). Ifølge Henrik Prien anvender TUBA ikke én bestemt metode, men arbejder derimod ud fra børnenes forudsætninger og ønsker for terapien. Som nævnt tidligere, har børn af alkoholikere et bredspektret symptombillede, som gør, at TUBA arbejder ud fra det enkelte barns udfordringer (Interview TUBA). Kritikken af psykodynamiske modeller går på, at det store fokus på det enkelte individ tilslører sociale problemer i samfundet, som er medvirkende til problematikkerne (Hutchinson & Olteidal 2006, s. 83).

Denne kritik bekæmper TUBA blandt andet ved at gøre politikere opmærksomme på de sociale problemer der er i forhold til, hvordan børn påvirkes af deres forældres misbrugsproblematikker. I følgende citat taler Henrik Prien om netop dette emne:

" (...) vi har arbejdet på, netop at få det her emne op, også i medierne, men også i forhold til politikerne, at gøre opmærksom på det. Både i forhold til kommunale politikere, det er jo blandt andet også der vi arbejder på om man kunne få en afdeling i den pågældende kommune. Men også i forhold til landspolitikerne. Det var jo faktisk sådan, at i 2016 der kom der en pulje, en behandlingspulje til børn og unge op til og med 24 år, der vokser op med en misbrugende forælder. Og der er i hvert fald ingen tvivl om, at det at det skete er blandt andet også på baggrund af alt det arbejde TUBA har lavet. Og også at vi har gjort politikerne opmærksomme på at det var faktisk nødvendigt at gøre noget på det her område, ikke? Så det er i hvert fald noget af det vi har arbejdet på"
(Interview TUBA).

Ovenstående citat understreger at TUBAs arbejde ikke kun handler om at hjælpe det enkelte barn gennem terapi, men at de også har et ønske om at udbrede viden om emnet for at støtte målgruppen.

Nærvær, faglighed og nye muligheder

Dette afsnit præsenterer og uddyber TUBAs kerneværdier: Nærvær, faglighed og nye muligheder. Afsnittet anvendes til at give indblik i dele af TUBAs praksis, for at kunne besvare anden del af problemformuleringen: *'Hvilke indsatser findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?'*

Nærvær, faglighed og nye muligheder, er det grundlæggende værdisæt i TUBA. Henrik Prien uddyber i følgende citat, hvorfor nærvær er en grundlæggende værdi i deres arbejde:

" Altså lige præcis i forhold til vores målgruppe, så kan man sige, jamen noget af det de unge har oplevet og noget af det der bliver

kompromitteret eller bliver påvirket når man netop er påvirket, det er netop evnen til at kunne være nærværende. Så for os er det vigtigt, bare det at være engagerede i de unge og det der med at vi er nærværende, vi er til stede, vi er lyttende, vi er interesserede i dem. Jamen allerede det, er jo at give dem en anden oplevelse end noget af det de har fået med sig i opvæksten, ikke?” (Interview TUBA).

Henrik Prien nævner forældrenes manglende evne til at være nærværende, som sædvanligt hos forældre der har et misbrug. Den manglende evne til nærvær kan også ses i Killéns beskrivelse af omsorgssvigtet følelsesmæssig vanrøgt, hvor forælderen ikke engagerer sig følelsesmæssigt i barnet (Killén 2012, s. 39-40). Det er ifølge Henrik Prien og TUBA vigtigt at barnet oplever nærvær i behandlingen hos dem samt at barnet bliver lyttet til og føler sig hørt (Interview TUBA).

Faglighed nævnes ligeledes som en grundlæggende værdi for TUBA. Henrik Prien uddyber i det følgende:

” (...) Faglighed handler om flere ting. For os handler det om, at vi kan hjælpe dem på bedst mulig måde. Så det vil sige, vi gør også meget ud af at måle vores effekt af den indsats vi har og vi gør rigtig meget ud af at have et samarbejde med de unge om den hjælp de får” (Interview TUBA).

Henrik Prien nævner her effektmåling som en vigtig del af deres indsats. Til dette anvender TUBA *Feedback Informed Treatment* (FIT), som er et validerende redskab som måler på effekten af terapien. Henrik Prien anser det som vigtigt at kunne anvende de midler de får på bedst mulig måde, hvilket er grund til effektmålingen (Interview TUBA). FIT anvendes ved, at den fagprofessionelle og borgeren efter hvert møde taler om effekten af indsatsen samt borgerens oplevelse af samarbejdet mellem dem. Dette gøres med udgangspunkt i skemaer (Socialstyrelsen 2019).

Den tredje grundlæggende for TUBA er nye muligheder. Henrik Prien uddyber:

”Nye muligheder, jamen det handler jo egentlig også om det her med, at hvis man skal have et mere tilfredsstillende liv, som er en måde at beskrive, eller en sætning for hvad det er vi gerne vil hjælpe de unge med, fordi det er jo meget forskelligt hvad det er mere tilfredsstillende for. Så derfor er de jo også med til at sætte en dagsorden for, hvad er det for nogle fokuspunkter eller mål netop den her ung har i et forløb, fordi det kan være meget forskelligt hvad de ønsker. Så det der med nye muligheder handler egentlig også om, at vi arbejder på, at de begynder at opleve, at der er nye muligheder de kan gå i retning af og få et mere tilfredsstillende liv, hvad det så præcist er for den enkelte ung, ikke?”
(Interview TUBA).

Ovenstående citat udleder, at TUBA ønsker at give børn og unge, der benytter sig af TUBAs tilbud, nye muligheder i livet. Målet er at give dem et mere tilfredsstillende liv, ud fra de ønsker og mål de selv har. Senere i interviewet uddyber Henrik Prien ved at tilføje, at TUBA ønsker, at den unge skal afslutte sit forløb med et godt ståsted i livet samt med redskaber, som de kan bruge senere i livet når de møder nye udfordringer (Interview TUBA).

Ovenstående afsnit har givet et indblik i, hvilke kerneværdier TUBA arbejder ud fra. Disse værdier anvendes i næste afsnit til at forstå hvilken funktion TUBA har for børn af alkoholikere.

TUBAs funktion for børn af alkoholikere

Dette afsnit undersøger hvilken funktion TUBA har for børn af alkoholikere. Der vil først være fokus på, hvordan TUBA støtter det enkelte barn. Dernæst vil fokus være på, hvilken funktion TUBA har for børn af alkoholikere på et større samfundsmæssigt niveau.

TUBAs funktion for det enkelte barn kan findes i deres metode og værdisæt, som er beskrevet ovenfor. TUBA tilbyder en professionel hjælp for unge, der er vokset op i

familier med alkoholproblemer. Deres indsatser består af individuel terapi, gruppeterapi samt inddragelse af familiemedlemmer og/eller venner. I terapiforløbet ønsker TUBA at give det enkelte barn et nærvær og en selvbestemmelse, som der ikke har været i deres opvækst. Børnene har været vant til at skulle tilpasse sig til forældrerens livsstil og misbrugets påvirkning på familiedynamikken. På baggrund af dette er TUBAs indsatser præget af, at børnene er medbestemmende og TUBA tilpasser sig børnene og deres ønsker for indsatsen (Interview TUBA). TUBAs vigtigste funktion for det enkelte barn er at skabe nye muligheder i livet. De ønsker at give barnet et nyt og bedre ståsted i livet samt give dem redskaber til at modstå de udfordringer de vil møde senere i livet (Interview TUBA).

På et samfundsmæssigt niveau, ønsker TUBA at være talerør for unge, der er vokset op i en familie med alkoholproblemer. De ønsker at bryde det tabu, der er i samfundet omkring emnet. Ved at bryde tabuet skal det blive lettere for børn der lever med misbrugsforældre, at stå frem med sin fortælling (Interview TUBA). Henrik Prien beskriver TUBAs funktion som talerør for de unge, i følgende citat:

" (...) Det vil sige, vi har gerne overfor samfundet og overfor politikerne og overfor beslutningstagere og også overfor almindelige mennesker, men også overfor fagpersoner der kan hjælpe de unge. Det vil sige, prøv at hør der er den her problemstilling, vi har en udfordring som samfund, vi bør prioritere at der er midler til at hjælpe de her unge" (Interview TUBA).

TUBA ønsker at støtte ved at tilvejebringe viden om emnet til politikere, beslutningstagere, fagprofessionelle og almindelige mennesker. Her vil de udbrede en viden om, hvad det er de unge har brug for og hvordan man bedst muligt kan hjælpe dem (Interview TUBA).

TUBAs politiske slogan er, at ingen børn skal vokse op med fulde forældre og hvis man gør, så skal man kunne få hjælp (Interview TUBA). Dette begrundes af Henrik Prien i følgende citat:

" (...) når forskningen viser, at man bliver ligeså belastet af at være pårørende til en der har et misbrug, som misbrugeren selv er belastet af

sit eget misbrug. Så har TUBAs spørgsmål jo været, jamen hvis det er sådan det er, hvorfor har man så ikke lige rettigheder? Så man kan sige, det som TUBA grundlæggende arbejder på, udover at hjælpe de unge, jamen så er det på sigt at nå derhen, at de unge der er pårørende til en forælder der har eller har haft et misbrug, at de har samme rettigheder. Det vil sige, at de har mulighed for gratis hjælp uanset hvor man bor i landet og at den hjælp kan komme hurtigt” (Interview TUBA).

TUBAs politiske visioner for børn af alkoholikere er, jævnfør ovenstående citat, at de skal have gratis hjælp uanset hvor man bor i landet samt at hjælpen skal komme hurtigt.

I Henrik Priens fortælling om TUBAs funktion for børn af alkoholikere, konstrueres et billede af en 'Hjælper'. TUBA ønsker at være den hjælpende funktion for unge mennesker der er vokset op i familier med alkoholproblemer. Ved anvendelse af aktantmodellen på Henrik Priens fortælling om TUBA, er TUBAs funktion netop 'Hjælperen' der ønsker at hjælpe børn af alkoholikere til at opnå nye muligheder i livet samt give dem redskaber til at kunne modstå de udfordringer de senere i livet vil møde.

Aktantmodellen og 'Hjælperen' i fortællingen om børn af alkoholikere, vil blive diskuteret i det følgende kapitel: *Kapitel 8: Diskussion.*

7.3 Delkonklusion

Ovenstående kapitel konkluderer at mange af de børn og unge der anvender TUBAs indsatser, i deres barndom var udsat for omsorgssvigt i form af følelsesmæssig vanrøgt og psykiske overgreb samt at omsorgssvigtet bunder i deres forældres misbrug. Yderligere konkluderer kapitlet, at børnene er påvirkede af deres opvækst, hvor størstedelen har følelsesmæssige problemer i forhold til sig selv i form af selvværds- og selvtillidsproblemer, angstsymptomer og depressionssymptomer.

TUBAs indsatser består af individuel terapi og gruppeterapi, med mulighed for inddragelse af relationer i deres netværk. Der er fokus på nærvær i relationen mellem den unge og den fagprofessionelle samt medbestemmelse for den unge. Derudover har TUBA fokus på faglighed og effektmåling samt at give de unge nye muligheder i livet.

TUBAs funktion for børn af alkoholikere er netop at give dem nye muligheder i livet samt at give dem redskaber til de udfordringer de vil møde senere i livet. Derudover anser TUBA sig selv som et talerør for målgruppen, og arbejder på at udbrede viden om børn af alkoholikere såvel til politikere som til almindelige borgere.

Til sidst i kapitlet argumenteres der for, at TUBA konstruerer sig selv som 'Hjælperen' i fortællingen om børn af alkoholikere. Dette tages yderligere op i næste kapitel:

Kapitel 8: Diskussion.

Del IV: Diskussion & konklusion

Denne del af specialet består af de afsluttende kapitler: *Kapitel 8: Diskussion, Kapitel 9: Konklusion og Kapitel 10: Begrænsninger i specialet.*

Kapitel 8: Diskussion

Dette kapitel diskuterer aktantmodellens 'Hjælper' i forhold til specialets fortællinger. Der diskuteres hvem eller hvad der hjælper og støtter Lotus og Mette i deres barndom. Derudover diskuteres konstruktionen af TUBA som 'Hjælper' i forbindelse med målgruppen, børn af alkoholikere.

I Mettes fortælling gør hun det klart at hun som voksen ville ønske hun var blevet fjernet fra sin mor i en ung alder. Hun mener dog også, at hun som barn ville gøre stor modstand, hvis hun skulle tvangsfjernes (Interview Mette). Generelt var Mette ikke god til at tage imod hjælp som barn, men et vendepunkt gjorde, at hun tog imod hjælp. Vendepunktet er beskrevet i afsnit *5.4 Mettes identitetsdannelse i barndommen*. Kort sagt svigter hendes mor ved at være fuld på Mettes fødselsdag, hvor hun havde veninder med hjemme på besøg. Efter episoden tog Mette imod hjælp fra hendes venindes familie, som hjalp hende med at flytte fra hendes mor og hjem til hendes far (Interview Mette).

I Lotus' fortælling er det ligeledes et vendepunkt der gør, at hun tager imod en anden voksens hjælp. Det er episoden hvor hendes far efterlader hende alene i lejligheden om natten. Episoden beskrives i afsnit *4.2 Tegn på omsorgssvigt*. Her tager Lotus imod hjælp fra hendes fars ven, som tager hende med hjem til ham og hans kone (Turéll 2017).

Både Lotus og Mette oplever meget kærlighed i deres familie, og de gør derfor meget for at passe på deres familie, hvilket også ses i måden hvorpå de holder familiens alkoholproblem hemmelig. Det har derfor været nødvendigt for dem at opleve disse vendepunkter før de har kunne tage imod hjælp. I begge situationer føler de et svigt fra deres forældre, og søger tryghed hos en anden voksen. Ifølge Kari Killén kan det have en positiv effekt på børn der har oplevet omsorgssvigt, at få tilknytning til

personer uden for familien (Killén 2012, s. 47-48). I dette tilfælde er det Mettes venindes familie og Lotus' fars ven.

Ved anvendelse af aktantmodellen, kan det argumenteres at 'Hjælperen' i Lotus og Mettes fortællinger er 'den anden' voksen, som de søger tryghed hos. Dog kan selve vendepunktet i deres fortællinger også anses som værende 'Hjælperen', da det er vendepunktet der gør, at de tager imod hjælp og støtte.

TUBAs ønske for børn og unge, der lever i familier med alkoholproblemer er, at de får professionel hjælp i TUBA. I deres fortælling konstrueres 'Hjælperen' til at være den hjælp børn og unge kan få i TUBA. Et spørgsmål der gør sig gældende når TUBA anses som 'Hjælperen' i fortællingen er, hvorvidt børn og unge ønsker at tage imod hjælpen. Børn og unge der lever i disse familier, gør alt for at holde på hemmeligheden om et misbrug i familien. Dette gør de for at beskytte familien og for at beskytte dem selv. Så hvornår vil de takke ja til et professionelt tilbud som TUBA? Ifølge Mettes fortælling kan der argumenteres for at hun ikke ville tage imod hjælpen imens hun var barn. TUBA ønsker det bedste for børn der vokser op i familier med misbrugsproblemer, men måske skal der også være et vendepunkt i børnenes fortællinger, før de er klar til at tage imod professionel hjælp og støtte? Børn af alkoholikere har måske brug for at indse hvad de udsættes for før de kan tage imod støtte, og derfor er vendepunktsbegrebet vigtigt i denne sammenhæng.

Kapitel 9: Konklusion

Dette speciale har til formål at undersøge, hvordan børn oplever og bliver påvirket af at vokse op i en familie med et alkoholmisbrug. Derudover undersøger specialet TUBAs indsatser samt hvilken funktion de har for børn af alkoholikere. Dette undersøges med udgangspunkt i specialets problemformulering:

Hvordan påvirkes børn og unge af, at være barn af en alkoholiker? Hvilke indsatser findes der inden for TUBA og hvilken funktion har de i forhold til børnene?

Specialet udleder at børn af alkoholikere oplever en angstfuld, ustabil og uforudsigelig barndom, hvor der ofte er tale om omsorgssvigt i form af følelsesmæssig vanrøgt og psykiske overgreb. Børnene oplever dog også stor kærlighed i familien, som gør, at de forsøger at skjule misbruget for omverdenen, da de ikke vil miste deres forældre.

Børnene påvirkes af forælders misbrug. De oplever en konstant frygt for at miste deres forældre. De oplever en stor ansvarsfølelse for at løse konflikterne i hjemmet samt for at få deres forælder ud af misbruget. Derudover påvirkes deres identitet og selvfortælling, fordi deres familie er anderledes end andres, og børnene begynder derfor at føle sig anderledes og mærkelige. Børnene begynder at ændre deres adfærd for at passe ind i normalen.

TUBAs erfaringer med børn af alkoholikere underbygger ovenstående konklusioner, og tilføjer at de fleste børn og unge der anvender TUBAs indsatser, har følelsesmæssige problemer i forhold til sig selv. Dette ses i form af selvværds- og selvtillidsproblemer, angstsymptomer og depressionssymptomer.

Indsatserne i TUBA består af individuel terapi og gruppeterapi. Organisationen arbejder ud fra værdisættet: Nærvær, faglighed og nye muligheder, som de implementerer i terapien samt i deres arbejde med at udbrede viden om børn af alkoholikere. Formålet med TUBAs indsats er at skabe nye muligheder i livet for unge mennesker der er vokset op i en familie med alkoholproblemer samt give dem redskaber til at modstå udfordringer de vil møde gennem livet.

Analysen udleder, at TUBA konstruerer en fortælling om TUBA som værende 'Hjælperen' for børn af alkoholikere. Deres beskrivelse af egen funktion er, at de er talerør for børn af alkoholikere samt at de giver børn af alkoholikere nye muligheder i livet.

Diskussionen i specialet diskuterer hvorvidt børn og unge, der er vokset op i en familie med alkoholproblemer, ønsker at tage imod hjælp og støtte fra TUBA.

Diskussionen udledte ud fra dette, at der ofte skal ske et vendepunkt for barnet før det ønsker at tage imod hjælp og støtte. Vendepunktsbegrebet anses derfor som vigtig for børn af alkoholikere.

Kapitel 10: Begrænsninger i specialet

Specialet tager udgangspunkt i to fortællinger om børn af alkoholikere.

Fortællingerne er kvalitative og subjektive, og der kan sættes spørgsmålstegn ved hvorvidt informanterne husker deres barndom sandfærdigt. Kan Lotus og Mette huske oplevelser og erfaringer fra deres barndom så tydeligt, at deres fortællinger kan anvendes til at besvare, hvordan børn og unge påvirkes af at være barn af en alkoholiker? Fokus i specialet er dog ikke hvorvidt fortællingerne er sande, men derimod hvilken mening fortællingerne og oplevelserne heri tilskrives. I afsnit 2.3 *Videnskabsteoretiske overvejelser* beskrives fænomenologien og dens erkendelsesgrundlag. I fænomenologien erkendes fænomener ikke som de 'virkelig' er, men derimod som de fremtræder for os (Berg-Sørensen 2012, s. 234). Der er fokus på subjektets egne erfaringer og erkendelser af et fænomen, og det er derfor ikke relevant hvorvidt selve oplevelsen er fortalt korrekt. Det er subjektets erkendelse af fænomenet og meningsskabelsen herom, der er interessant.

Til undersøgelse af TUBAs indsatser og hvilken funktion TUBA har for børn af alkoholikere, ønskede jeg at interviewe en terapeut hos TUBA. Dette ønske udsprang i en interesse for praksis i TUBA samt en interesse for hvordan terapeuten, som er den der kommer tættest ind på børnene i organisationen, oplever børnene og deres udfordringer. Dette var dog ikke muligt, og jeg fik i stedet lov til at interviewe regionsleder, Henrik Prien. En begrænsning i forhold til dette er, at interviewet ikke kunne give en lige så dybdegående analyse af praksis som jeg havde ønsket.

Litteraturliste

Athenas.dk: <https://www.athenas.dk/lotus-turell-foredrag-moensterbrydere-alkoholmisbrug.htm> Tilgået den 31.05.2019.

Berg-Sørensen, A. 2012: *Hermeneutik og fænomenologi. I Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning (red. Hviid Jacobsen, M.; Lippert-Rasmussen, K.; Nedergaard, P.)* Hans Reitzels Forlag 2. Udgave, 2. Oplag.

Bo, I.G. 2016: *Den narrative tilgang - erkendelsesmåder og identitetsforståelser. I Narrativ forskning - Tilgange og metoder.* (red. Christensen, A.; Bo, I.G.; Thomsen, T.L.) Hans Reitzels Forlag 1. Udgave, 1. Oplag.

Breumlund, A; Hansen, I. B. 2016: *Fortællinger af sindslidende om liv så nær det normale som muligt. I Narrativ forskning - Tilgange og metoder.* (red. Christensen, A.; Bo, I.G.; Thomsen, T.L.) Hans Reitzels Forlag 1. Udgave, 1. Oplag.

Christensen, A.; Bo, I.G.; Thomsen, T.L. 2016: *Narrativ forskning - Tilgange og metoder.* Hans Reitzels Forlag 1. Udgave, 1. Oplag.

Christensen, H. B. 1998: *Alkoholisme, relation og familieinteraktion.* Nordisk Psykologi, 50:4, 280-304.

Dahlgaard, M. 2012: *Alkoholismens pårørende - Befrielse & kærlighed.* Kastrup: Forlaget Sisifos 1. Udgave, 1. Oplag.

Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=alkoholiker> Tilgået den 01.05.2019.

Filmcentralen.dk: <https://filmcentralen.dk/grundskolen/filmsprog/aktantmodellen>
Tilgået den 31.05.2019

Goffman, E. 2014: *Hverdagslivets rollespil.* Samfundslitteratur 1. udgave.

Harste, G.: Mortensen, N. 2013: *Sociale samhandlingsteorier*. I *Klassisk og moderne samfundsteori* (red. Andersen, H.; Kaspersen, L. B.) Hans Reitzels Forlag 5. udgave, 1. oplag.

Hutchinson, G. S.; Oltedal, S. 2006: *Modeller i socialt arbejde*. Hans Reitzels Forlag 2. udgave, 8. oplag.

Hviid Jacobsen, M.; Kristiansen, S. 2014: *Dramaturgisk sociologi*. I *Hverdagslivets rollespil* (Goffman, E.). Samfundslitteratur 1. udgave.

Hviid Jacobsen, M.; Lippert-Rasmussen, K.; Nedergaard, P. 2012: *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. Hans Reitzels Forlag 2. Udgave, 2. Oplag.

Järvinen, M.; Mik-Meyer, N. 2017: *Kvalitativ analyse - Syv traditioner*. Hans Reitzels Forlag. 1. Udgave, 1. Oplag.

Killén, Kari 2012: *Omsorgssvigt II – Praksis og Ansvar*. Hans Reitzels Forlag. 4. udgave, 1. oplag.

Killén, Kari 2017: *Omsorgssvigt I – Et sundhedsproblem og et tværfagligt ansvar*. Hans Reitzels Forlag. 5. udgave, 1. oplag.

Lindgaard, H. 2006: *Familieorienteret alkoholbehandling - et litteraturstudium af familiebehandlingens effekter*. Sundhedsstyrelsen.

Lindgaard, H. 2008: *Afhængighed og relationer – de pårørendes perspektiv*. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet.

Olesen, S. P.; Carlsen, L. T. 2018: *Kapitel 6: Analyse af tekst*. I *Forskningsmetode i socialt arbejde* (red. Olesen, S. P.; Monrad, M). København: Hans Reitzels Forlag 1. Udgave, 1. Oplag.

Olesen, S. P.; Monrad, M. 2018: *Forskningsmetode i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag 1. udgave, 1. Oplag.

Speciale - Aalborg Universitet
Sofie Schmidt – Studienr.: 20170768
Vejleder: Kjeld Høgsbro
Antal anslag: 150.171

Pisinger, V.S.C.; Bloomfield, K; Tolstrup, A.S. 2016: *Perceived parental alcohol problems, internalizing problems and impaired parent-child relationship among 71.988 young people in Denmark*. Addiction.

Rambøll 2016: *BEHANDLINGSTILBUD TIL BØRN OG UNGE FRA FAMILIER MED STOF- ELLER ALKOHOLMISBRUG KORTLÆGNING*. Socialstyrelsen.

Riessman, C.K. 2017: *Narrativ analyse*. I *Kvalitativ analyse - Syv traditioner* (red. Järvinen, M.; Mik-Meyer, N.). Hans Reitzels Forlag. 1. Udgave, 1. Oplag.

Socialstyrelsens hjemmeside: <https://socialstyrelsen.dk/tvaergaende-omrader/dokumenterede-metoder-voksne-og-handicap/om/feedback-informed-treatment-fit> Tilgået den 29.03.2019

Sundhedsstyrelsens hjemmeside: <https://www.sst.dk/da/sundhed-og-livsstil/alkohol/tal-og-undersogelser> Tilgået den 01.03.2019.

Sundhedsstyrelsen 2015: *Alkoholstatistik 2015 - Nationale data*. Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut.

Sundhedsstyrelsen 2018: *Danskernes sundhed - Den nationale sundhedsprofil 2017*.

Trembacz, B. 2009: *Vokset op med alkoholproblemer. Barndom og voksenliv – Konsekvenser, modstandskraft og frigørelse*. Dansk psykologisk Forlag 1. udgave, 1. oplag.

TUBA 2015a: *Belastningsindeks 2015 – Hvad er TUBAs unge belastede af?*

Speciale - Aalborg Universitet
Sofie Schmidt – Studienr.: 20170768
Vejleder: Kjeld Høgsbro
Antal anslag: 150.171

TUBA 2015b: *TUBAs strategi 2015-2020* https://tuba.dk/sites/default/files/til-download/tuba-strategi_2015-2020_v5.pdf

TUBA 2019: TUBAs hjemmeside <https://tuba.dk/om-tuba>

Turéll, L. 2017: *Hemmeligheder for Pige*. Gyldendal 1. udgave, 1. oplag. (E-bog).